

UNGDOMSBROTTLIGHET

En dokumentanalys om Sociala Insatsgruppers arbete med unga kriminella

Juvenile delinquency

A document analysis about a community intervention team`s work with young criminals.

Albina Bytyqi

Olivia Kjellbom

Abstract

Juvenile delinquency is a problematic social phenomenon that could lead to major future social problems. These social problems are very likely to affect the juveniles as well as the society overall. Because of this, it is extremely important, but also interesting, to investigate and highlight this particular problem. An effort made to counteract this problem is a community intervention team (Sociala insatsgrupper), which through collaboration with various authorities aim to help juveniles from a criminal life. The purpose of the study was to investigate how community intervention teams in the city of Malmö work with juveniles who are living a criminal lifestyle. We also intended to investigate how the information that emerged about the effort harmonized with selected theory and previous research. In order to achieve this, we chose to conduct a document analysis based on selected documents, all of which explain and describe the work with community intervention teams. The results from the study shows that the work done by the community intervention teams, are highly well functioning, due to the collaborations between different authorities. Further on, the result shows that the information from the chosen documents do harmonize with theory and previous research, about juvenile delinquency.

Keywords: Juvenile delinquency, criminal lifestyle, antisocial behavior, community intervntion team (SIG)

Innehållsförteckning

1. BAKGRUND	5
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	5
1.2 SYFTE.....	6
1.3 FRÅGESTÄLLNING	6
2.1 UNGDOMSBROTTLIGHET	6
2.1.1. <i>Vad är en ungdom?</i>	6
2.1.2. <i>Ungdomsbrottlighet</i>	7
2.2 KLASSBAKGRUND	8
2.3 RISK- OCH SKYDDSAKTÖRER	10
2.4 VAD DÖMDA UNGDOMAR VILL HA/BEHÖVER FÖR EN POSITIV FÖRÄNDRING	11
2.5 KOMMUNENS INSATSER FÖR UNGA KRIMINELLA	12
3. SOCIALA INSATSGRUPPER (SIG)	12
3.1. SOCIALA INSATSGRUPPER - SOCIALTJÄNST ÖSTER MALMÖ	14
3.2. SOCIALSTYRELSENS RESULTATUPPFÖLJNING AV UNGDOMAR I SIG.....	16
3.2.1. <i>Studie 1 - Två års uppföljning av resultat för unga som ingått i en social insatsgrupp.</i>	16
3.2.2. <i>Studie 2 - Utveckling mot lovande arbetsformer i SIG</i>	17
4. TEORI	18
4.1. TEORIN OM SOCIALA BAND	18
4.2. MOFFITTS TUDELADE TAXONOMI	19
4.3. INLÄRNINGSTEORIN	21
4.4. ORGANISATIONSTEORI	22
4.4.1 <i>Definition av organisation som ett begrepp</i>	22
4.4.2 <i>The principles of scientific management</i>	23
5. METOD	24
5.1. FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN	25
5.2. DOKUMENTANALYS.....	26
5.2.1. <i>Fyra bedömningskriterier</i>	26
5.2.2. <i>Personliga dokument</i>	26
5.2.3. <i>Officiella dokument</i>	27
5.3. BESKRIVNING AV ARBETSFÖRDELNING	28
6. RESULTAT OCH ANALYS	28
6.1. “MED EN FOT INNE... ATT MOTVERKA REKRYTERING AV UNGA TILL KRIMINELLA NÄTVERK MED STÖD AV ARBETSSÄTTET SOCIAL INSATSGRUPP”	29
6.2. MANUAL FÖR SOCIALA INSATSGRUPPER - SOCIALTJÄNST ÖSTER MALMÖ.....	31
6.3. “STUDIER OM SOCIALA INSATSGRUPPER. RESULTATUPPFÖLJNING AV UNGDOMAR I SIG OCH UTVECKLING AV LOVANDE ARBETSFORMER”	34
7. DISKUSSION	36
7.1. VÅR SYN PÅ BEHOV AV VIDARE FORSKNING	40
8. SLUTSATS	40
REFERENSER	42

1. BAKGRUND

1.1 Problemformulering

Ungdomsbrottslighet är ett fenomen- och samhällsproblem som ständigt diskuteras inom både kriminologin såväl som i den svenska samhällsdebatten. De återkommande, centrala frågorna kring detta samhällsfenomen handlar om bland annat ungdomsbrottslighetens omfattning, riskfaktorer, karaktär, utveckling samt samhälleliga åtgärder.

Ungdomsbrottsligheten är uppenbarligen ett av de mer problematiska fenomenen i samhället, i form av att den rådande ungdomsbrottsligheten, med stor sannolikhet leder till större framtida sociala problem. Sociala problem som kommer att påverka både ungdomarna i fråga, såväl som resten av samhället i stort. På grund av detta är det ytterst viktigt- men också intressant att undersöka och belysa just detta problem. Detta både utifrån bakomliggande förklaringar- och faktorer till att unga begår brott såväl som huruvida det finns särskilda insatser som anses väl fungerande för denna målgrupp, i strävan efter fler kriminalitetsfria liv (Socialstyrelsen, 2009).

Utifrån tidigare forskning kan man konstatera att det inte finns tillräckligt med belegg för att bevisa att ungdomsbrottsligheten ökar i en markant hastighet. Statistik har heller ingen exakt beskrivning över hur ungdomsbrottslighetens utveckling faktiskt ser ut. Däremot finns det heller ingen statistik som visar att ungdomsbrottsligheten skulle minska.

Ungdomsbrottsligheten ter sig snarare vara konstant och är därför också ett kontinuerligt rådande problem än idag. Oavsett om statistiken varken visat på att ungdomsbrottsligheten ökar eller minskar, så är det uppenbart att det väntas risker- och negativa konsekvenser för de ungdomar som lever en kriminell livsstil, inte minst vad gäller deras framtid (Estrada, 2013).

Eftersom att ungdomsbrottsligheten är ett stort, kontinuerligt och omtalat problem i vårt samhälle idag, så finns det uppenbarligen en hel del olika insatser och verksamheter som arbetar med denna målgrupp, med syfte att både förebygga- och motverka ungdomsbrottsligheten. För de individer som frivilligt söker hjälp, i hopp om att lyckas lämna en kriminell livsstil, så finns det en verksamhet vid namn Sociala Insatsgrupper (även kallat för förkortningen SIG) att söka hjälp via. För att lämna en kriminell livsstil så behöver man ofta göra en hel del förändringar såsom exempelvis flytta, söka ekonomiskt bistånd såväl som att samtala kring hur man ska undvika kriminella tankemönster. Sociala insatsgrupper är en lokal samverkansform som riktar sig till unga individer i riskzon för att utveckla allvarlig brottslighet eller unga individer som vill bryta med en pågående kriminell livsstil. Tanken med denna verksamhet är att man samlar alla viktiga myndigheter och aktörer på samma plats, där alla använder sin samlade kompetens för att hjälpa individen att utvecklas positivt. Denna samverkansform innebär också ”snabba kvitton”, vilket är ytterst viktigt när man ständigt konkurrerar med den kriminella världen där allting sker väldigt fort (Socialstyrelsen, 2020).

Trots att detta låter som en lämplig och fungerande verksamhet för just denna målgrupp så har det framkommit att SIG som verksamhet har utvecklats på olika sätt- och i olika riktning kommuner och socialtjänster emellan. Detta beror med stor sannolikhet på att det fanns en stor osäkerhet kring hur SIG skulle utformas och implementeras, och åsikterna om hur SIG bör utformas går än idag isär. Ett exempel på detta är att några SIG-verksamheter menar att barn och ungdomar är bäst lämpade för insatsen, medan andra anser att SIG enbart bör erbjudas till individer över 18 år. Detta är bara ett exempel på hur tankar- och åsikter om

denna arbetsform skiljer sig åt, det verkar alltså inte finnas någon entydig kunskap om vilka arbetsformer i verksamheten som är lovande i förhållande till att uppnå goda resultat. På grund av detta är det av intresse att undersöka hur information kring SIG framställs i olika dokument och hur verksamheten i praktiken faktiskt arbetar med denna målgrupp (Socialstyrelsen, 2020).

1.2 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att undersöka hur man med stöd av tidigare forskning kan förklara ett brottsligt beteende hos ungdomar. Vidare ämnar studien även att undersöka hur insatsen Sociala Insatsgrupper (även kallat SIG) i Malmö stad arbetar med unga som lever en kriminell livsstil. Med hjälp av den information som erhålls kommer vi att undersöka och belysa hur informationen om Sociala Insatsgrupper harmonierar med tidigare forskning och teori, detta med hjälp av en dokumentanalys.

1.3 Frågeställning

- Hur kan tidigare forskning kring ungdomsbrottslighet förklara ungdomars brottsliga beteende?
- Hur arbetar Sociala Insatsgrupper (SIG) i Malmö stad med unga som lever en kriminell livsstil?
- Hur harmonierar Sociala insatsgruppers arbets sätt med tidigare forskning?

2. TIDIGARE FORSKNING/ KUNSKAPSLÄGE

2.1 Ungdomsbrottslighet

2.1.1. Vad är en ungdom?

Det första temat som kommer att behandlas är möjligen det mest övergripande för denna studie, nämligen ungdomsbrottslighet. För att belysa ut detta begrepp kan man först och främst diskutera vad en ungdom faktiskt är. Enligt de flesta som forskar kring ungdomar i olika sammanhang menar gemensamt att detta begrepp är svårdefinierat. Anledningen till att begreppet anses vara så pass svårdefinierat är just eftersom att dess innehåll faktiskt inte är givet. Ungdomsperioden avgränsas inte enligt en viss ålder, utan menas snarare vara en livsfas mellan barndomen- och vuxenhet. Enligt forskare kan man dock göra avgränsningar i ungdomsperioden i form av fysiologisk/biologisk avgränsning, som handlar om ungdomens pubertet, vilket i de nordiska länderna brukar ske vid 13-14 års ålder. Man kan också avgränsa det i form av den känslomässiga/psykologiska utvecklingen, som innefattar den period i livet där individen utvecklar- och skapar sin egen självbild samt identitet. Sociala kriterier är en tredje avgränsning som kan göras, och handlar om den tidsperiod där ungdomen så småningom frigör sig från sin familj. I samband med denna frigörelse växer ungdomen istället in i en gemenskap med jämnåriga ungdomar (Estrada och Flyghed, 2017).

Estrada och Flyghed (2017) menar vidare att gränsen mellan ungdomsperioden och vuxenvärlden är otydlig då den framförallt handlar om huruvida ungdomen uppfattas som vuxen av omgivningen eller ej. För att uppfattas som vuxen av omgivningen är det väsentligt

att individen har lämnat den ansvarsfrihet som ofta råder under ungdomsperioden, för att snarare leva med det ansvarstagande som vuxenlivet innefattar. Ett av flera kriterier som används för att förklara övergången mellan ungdomsperioden och vuxenlivet är att individen har avslutat den så kallade utbildningsfasen och etablerat sig på arbetsmarknaden. Detta innebär fortsättningsvis att individen numera har möjlighet att försörja sig själv, skaffa sig egen bostad m.m. Forskare menar dock att ungdomsperioden idag har blivit allt längre med tanke på den förlängda utbildningstiden samt den högre arbetslösheten (Estrada och Flyghed, 2017).

Avslutningsvis menar Estrada och Flyghed (2017) även att ungdomsperioden kan avgränsas både kulturellt samt utifrån "officiella" kriterier. Den kulturella avgränsningen handlar om att ungdomar betar sig- och agerar på ett visst sätt som helt enkelt avgränsar dem från vuxenvärlden. De "officiella" kriterierna däremot handlar snarare om rättigheter och ansvar. En individ börjar helt enkelt betraktas som vuxen utifrån rättigheter och ansvar, centralt här är Sveriges myndighetsålder som är 18 år. Detta ger individen bland annat rösträtt, rätten att ta körkort såväl som "rätten" att hållas ansvarig för de brottsliga handlingar man möjligen begår, i form av fängelsestraff (Estrada och Flyghed, 2017).

2.1.2. Ungdomsbrottslighet

Brottslighet är ett samhällsfenomen som förmodligen alltid kommer att existera, inte minst vad gäller den brottslighet som ungdomar står för. En kort och koncis definition av begreppet ungdomsbrottslighet är "den brottslighet som ungdomar begår" och berör i störst utsträckning personer i åldern 15-20 år, som begår brottsliga handlingar. Ungdomsbrottslighet är i samhällsdebatten ett återkommande tema vilket högst troligen beror på att ungas brottslighet tycks vara en viktig markör för samhällsutvecklingen. I samband med att ungdomsbrottsligheten ökar, utvecklas även framtida sociala problem, både för ungdomarna själva såväl som för samhället i stort (Estrada och Flyghed, 2017).

Estrada och Flyghed (2017) lyfter i sitt kapitel även ungdomsbrottslighetens olika karaktärer, utifrån olika forskares teorier. De lyfter bland annat Jonas Rings och Anders Nilssons bidrag, där de utifrån två stora undersökningar diskuterar vilka riskfaktorerna för brottslighet är och huruvida dessa teoretiskt kan tolkas. Ring använder sig utav en undersökning om skolungdomar, medan Nilsson utgår ifrån det material som framkommit efter intervjuer med fångar. I kapitlet lyfts även Jerzy Sarneckis bidrag, som handlar om att ungdomsbrottsligheten kännetecknas av att vara en gruppaktivitet. Detta innebär, precis som det låter, att ungdomar ofta begår brott tillsammans. Sarnecki analyserar därför i sitt bidrag ungdomsbrottslighetens gruppkaraktär och huruvida den faktiskt existerar i skandinaviska storstäder (Estrada och Flyghed, 2017).

I en artikel skriven utav Brå (2009) framgår det att flertalet forskare inom ungdomsbrottslighet har kommit överens om att ungdomsbrottsligheten har en tydlig struktur. Resultatet av forskning kring ungdomsbrottslighet visar att de flesta ungdomar begår något typ av brott, i någon grad, under ungdomsåren. Utöver detta resultat kan den struktur som ungdomsbrottslighetens forskning har visat, sammanfattas med två ytterligare påståenden. Det första påståendet handlar om att ungdomsbrottsligheten är skevt fördelad utifrån att det är större andel ungdomar som enbart begår några enstaka brott och ett fåtal som begår flertalet brott. Dessutom visar sammanställningar och statistik av brott att de flesta av de brott som begås, bedöms vara av lindrig karaktär och fåtalet bedöms som grova brott. (Brå, 2009).

Det andra påståendet som Brå lyfter i sin artikel (2009) handlar om att ungdomsbrottsligheten präglas av en starkt episodisk karaktär, med andra ord en kortvarig och tillfällig period. Man menar att många ungdomar lever en kriminell livsstil, innefattande brottsliga handlingar, under en kortare period i livet. Sedan slutar många ungdomar och lämnar det kriminella livet för att istället leva ett välanpassat liv som vuxen. Forskningsresultatet visar alltså att av alla de unga som begår brott, så är det en relativt liten andel som begår majoriteten av de brott som begås, särskilt de grövsta brotten (Brå, 2009).

När det gäller ungdomsbrottsligheten i Sverige idag så har Brå tagit fram statistik för misstänkta personer i Sverige år 2019, vilket berör straffmyndiga personer som har blivit misstänkta för brott av antingen polis, åklagare eller annan brottsutredande myndighet under det aktuella året, och för de där misstanken har bedömts som skäligen misstänkt eller högre. Statistiken visar att majoriteten, mer precist 80%, av de misstänkta personerna var 21 år eller äldre under 2019. När det gäller ungdomar så visar statistiken att en femtedel, hela 20% av de misstänkta var unga personer i åldern 15-20 år. Avslutningsvis visar statistiken sammanfattningsvis att andelen unga misstänkta bara har minskat med 3 procentenheter sedan år 2010 (Brå, 2019).

Ovan beskrivs kort forskning kring ungdomsbrottsligheten i just Sverige, men detta är uppenbarligen ett samhällsfenomen som existerar i resten av världen också, inte minst i USA. En studie genomförd år 2009 visar och diskuterar statistik, rörande ungdomsbrottslighet, med siffror från år 2000. Denna statistik visar att hela 2,4 miljoner ungdomar arresterades i USA, under år 2000. Drygt 100 000 av dem för allvarliga brott i form av övergrepp, våldtäkt, mord m.m (Palermo, 2009). Drygt tio år senare gjordes ännu en studie som visar på att varje dag är hela 100 000 ungdomar under kriminalvårds övervakning, i USA. Det handlar till stor del om våldsbrott och brott mot andra personer (35%), tekniska kränkningar (22%) och egendomsbrott (22%). Enligt Justice Institute spenderas hela 88 000 dollar, vilket motsvarar drygt 950 000 kr, för att fängsla en ung brottsling (Reingle, Jennings & Komro, 2013).

2.2 Klassbakgrund

Ökade klassklyftor, segregation, rasism samt fattigdom är alla konsekvenser av de senaste decenniernas samhällsutveckling, och skjutningar i förorter är en påtaglig konsekvens av detta. Den mest akuta problematiken som skildras i förorten är det dödliga våldet, som ofta innefattar unga, icke-vita män som skjuter andra unga, icke-vita män. Under 2017 var det mer än 300 tillfällen där skjutvapen använts med syfte att skada eller döda en annan människa, varav 43 av skjutningarna hade en dödlig utgång. Dessa händelser skedde i just utsatta bostadsområden av förövare som växt upp i stadsdelar som kan beskrivas som en förort. Här syftar Sernhede (2018) på stadsdelar där en stor andel barn växer upp i familjer som lever i en standard som understiger vad som räknas som fattigdom, där barn inte har tillräckliga betyg för att kunna söka gymnasieutbildning, där stigmatiseringsprocesser gör människorna till andra klassens medborgare (Sernhede, 2018).

År 2018 förekom flera händelseförlopp som bestod av dödsskjutningar vilket skapade stor debatt inom politiken. Frågan huruvida militär skulle tas in i förorten kom att bli en ståndpunkt i debatten och välkomnades, vilket skapade en situation där människorna som levde i förorten blev nationens fiender och själva förorten rent fysiskt sågs som en fientlig plats som endast kunde återtogs med insatser från svensk polis och militär. Att militären faktiskt är en åtgärd som diskuteras när det talas om Sveriges förorter, skapar en distans till de människor som bor i förorten och kommer från en lägre samhällsklass. Förorten som ett

bostadsområde blir vidare sett som ett fientligt territorium där polisen ställs mot människorna med en politisk agenda att vidta åtgärder som är mer kraftfulla. De ungdomar som lever i förorten och utför kriminalitet, utgör ett polisiärt problem och menas därmed av politiker att de bör övervakas av säkerhetspolis. Stora svenska städer skriker efter mer kraftfulla insatser mot kriminalitet i förorterna samtidigt som ojämlikheterna ökar, stigmatisering samt segregation i utsatta stadsdelar blir än mer påtagligt. Vidare menar Sernhede (2018) att detta synsätt på förorter i Sverige kopplat till kriminalitet, skapar en distans mellan de människor som lever i förorten och de som lever i mer privilegierade storstäder (Sernhede, 2018).

I boken "Avvikande beteende" skriver Mats Hilde (1996) att en subkultur växer fram bland arbetarklassens ungdomar i termer av livsstil samt tradition som kan kännetecknas exempelvis av värderingar, fördomar och normer. Subkulturen lever vidare genom att ungdomar anammar dess kulturella mönster och för vidare den till andra. Vidare förekommer ungdomsbrottsligheten samt en kriminell subkultur huvudsakligen bland det som kallas för arbetarklassen, och här oftast bland unga män. Hilde (1996) beskriver att även medelklassens ungdomar utgör en viss brottslighet men att det inte är i samma utsträckning som arbetarklassens ungdomar. Dock menar Hilde (1996) att det inte är helt självklart att ungdomskriminaliteten endast är ett arbetarklassfenomen och att brott endast förekommer bland arbetarklassens ungdomar. Därmed ska en försiktighetsåtgärd tas i samband med att statistik undersöks och dess riktighet, då dessa visar ett underlag på upptäckta brott, vilket skapar frågetecken kring huruvida även dessa brott utspelar sig bland arbetarklassens ungdomar eller inte. Vidare diskuterar Hilde (1996) att medelklassens ungdomar skulle kunna begå brott som inte är lika lätta att upptäcka som de brott som arbetarklassens ungdomar begår. Saker som ovårdat språk eller buskörning kunde förr ses som brott, vilka båda är lätta att upptäcka, föregick bland arbetarklassens ungdomar och kriminaliseringen av brott i detta slag uppvisar ett moraliserande bland arbetarklassens kulturmönster. Synen på arbetarklassens ungdomar skapade en högre sannolikhet till att de arresterades för brott, jämfört med medelklassens ungdomar där polisen kunde ta lite lättare på om de begick brott (Hilde, 1996).

Ungdomarna i arbetarklassen har skilda sociala värderingar samt en annan livsstil om man jämför arbetarklassens ungdomar med medelklassens ungdomar. Arbetarklassens ungdomar har värderingar som skiljer sig med de värderingar som medelklassungdomar har, vilka är dominerande i skolans värld. Deras värderingar beskriver bland annat prestation, ambition samt tidsperspektiv och jämförs med arbetarklassen som inte stimulerar ungdomarna till att erhålla ett långt tidsperspektiv och tänka på hur de ska skapa en bra framtid. Arbetarklassen skapar individer som istället är spontana, oövervinnliga samt beroende av sin primärgrupp på ett sätt som medelklassungdomarna inte är. Vidare saknar arbetarklassungdomar möjligheterna som medelklassungdomar har till att kunna förverkliga drömmar och ambitioner om en bra utbildning samt en lång karriär. Detta skapar problem för arbetarklassungdomar då medelklassungdomarnas värderingar dominerar i skolan vilket resulterar i ett spänningsförhållande där den kriminella subkulturen växer fram som en försvarsmekanism till en kollektiv lösning på ett gemensamt problem. Arbetarklassungdomarna löser dilemmat genom att avvisa medelklassens värderingar och skapa en omvänd moralisk ordning som ersätter de värderingar som dominerade skolan. Enligt arbetarklassens ungdomars nya värderingssystem uppfattas ett kriminellt beteende som rätt, på grund av att brott betraktas som något felaktigt i medelklassen som är dominerande. I takt med detta kan arbetarklassens ungdomar försvara sin ställning gentemot medelklassens

ungdomar, genom att ha skapat sina egna värderingar där kriminalitet är en väg för dem att skapa sin framtid (Hilte, 1996).

2.3 Risk- och skyddsfaktorer

Ungdomsåren verkar vara en period i livet där det inte är ovanligt att vid ett- eller flera tillfällen göra sig skyldig till någon typ av lagöverträdelse. Utifrån självdeklarationsstudier framkommer faktiskt att relativt många unga uppger att de har begått någon typ av brottslig handling, vid något enstaka tillfälle. Andelen ungdomar som uppger sig ha erfarenhet av flertalet brott- och brott av grövre grad är markant mindre. En hel del sociologiska såväl som psykologiska teorier har undersökt faktumet att vissa ungdomar blir mer kriminellt belastade än andra, och eventuella förklaringar till detta. Utifrån denna forskning har bland annat diskussionen kring risk- och skyddsfaktorer i förhållande till normbrytande beteende uppkommit (Ring, 2017).

En riskfaktor kan förklaras som en egenskap, händelse, process eller förhållande som ökar risken för ett normbrytande beteende. När man identifierar en faktor som en så kallad riskfaktor för ett normbrytande beteende inom forskning, så observerar man oftast det som kallas för samvariation mellan faktorn och det normbrytande beteendet. Samvariation är ett begrepp som innebär- och används för att se huruvida faktorn korrelerar, d.v.s. överensstämmer med det normbrytande beteendet. Man kan trots detta dock inte konstatera om denna upptäckta faktor faktiskt direkt orsakar det normbrytande beteendet eller inte. Det är alltså viktigt att se orsakssamband i sammanhang som dessa, men faktum är att det inte är helt enkelt att fastställa orsakssamband när det handlar om mänskligt beteende. Dessutom är det sällan bara en- eller fåtal faktorer som orsakar ett beteende, det handlar snarare om flertalet olika faktorer (Andershed och Andershed, 2019).

Motsatsen till riskfaktorer är skyddsfaktorer och är faktorer som istället minskar risken för att en ungdom utvecklar ett normbrytande beteende, oavsett om hen har utsatts för riskfaktorer. När man gör en bedömning är det därför viktigt att inte bara lägga fokus vid riskfaktorerna, utan även ta hänsyn till de eventuella skyddsfaktorerna. Man kan alltså förklara skyddsfaktorer som egenskaper, händelser, processer eller förhållanden som minskar risken för ett visst utfall, exempelvis ett normbrytande beteende. Skyddsfaktorerna kan förklaras som en buffert mot eller mekanism som motverkar eller förhindrar de negativa effekterna av att ha utsatts för en- eller flera riskfaktorer. Inom den forskning som finns kring skyddsfaktorer har man också lyft fram det som centralt att kartlägga även de faktorer som man ser som främjande och positiv i förhållande till ungdomen- och familjens förmåga att delta i det förändringsarbete som en insats eller påföljd innebär, och ta till sig det. Man kan alltså konstatera att begreppet skyddsfaktor syftar på både skyddsfaktorer för normbrytande beteende samt till de faktorer som förbättrar möjligheten att lyckas med en insats (Andershed och Andershed, 2019).

År 2013 gjordes en studie i USA av Reingle, Jennings och Komro för att undersöka risk- och skyddsfaktorer för fängelsestraff bland ungdomar. Detta gjorde man eftersom att ungdomskriminalitet har varit starkt förknippat med utvecklingen av allvarlig brottslighet, syftet med studien var alltså att undersöka de tidiga riskfaktorerna för fängelse med hjälp av ett högriskprov av urbana ungdomar (Reingle, Jennings & Komro, 2013). Resultatet av studien visar att de tidiga riskfaktorerna för fängelse var ålder, efter att ha skickats till kvarsittning och antalet timmar som tillbringades för att vara aktiv i någon sport eller fritidsaktivitet. Resultatet visar även att drogmissbruk/substansanvändning inte var

signifikant relaterat till fängelsestraff. Slutsatsen av det hela blev att allmänna beteendeproblem är starkt kopplade till eventuellt fängelsestraff bland ungdomar i riskzonen (Reingle, Jennings & Komro, 2013).

2.4 Vad dömda ungdomar vill ha/behöver för en positiv förändring

I Sverige infördes en påföljd i form av sluten ungdomsvård till de ungdomar mellan 15 och 17 år som döms för att ha begått brott av en allvarlig form. De ungdomar som har varit dömda för allvarliga brott och därmed fått påföljden sluten ungdomsvård, behöver mycket stöd och omfattande insatser då detta är en grupp som ofta faller tillbaka i sina gamla mönster och fortsätter att begå nya brott. Många ungdomar menar därmed att de behöver något att sysselsätta sig med efter att de blivit släppta från den slutna ungdomsvården, exempelvis genom att gå i skolan eller att börja arbeta. De behöver i många fall även hjälp med att söka efter en bostad. En del känner även att de vill starta om i en annan stad eller ort för att lättare lyckas komma till en förändring och orsakerna till detta kan vara att ungdomen inte vill bo kvar i sin ort, då personen inte vill bli igenkänd eller vill lämna det umgänge personen haft när hen funnit sig i kriminella kretsar. Andra känner att de gärna vill komma ifrån sin gamla ort då det är ett område där brottslighet är en del av vardagen (Pettersson, 2018).

Synsättet på att ungdomar ska återförenas och integreras med omgivningen samt miljön som de befann sig i innan de blev straffade, har kritiserats, eftersom att det här förutsätts att ungdomarna faktiskt var integrerade i omgivningen redan innan straffet. Detta är ofta inte fallet utan ungdomarna var raka motsatsen, alltså inte integrerade i omgivningen, vilket gör betydelsen av att åter integreras med sin gamla omgivning ofullständig.

I intervjuer med anställda från ett ungdomshem som arbetar enligt sluten ungdomsvård menar dock att ett byte av omgivning och ort inte påverkar ungdomar i sådana situationer i samma utsträckning som ungdomarna själv anser. Personalen lägger istället stort fokus på att det ska fungera att ungdomen kommer tillbaka till sin hemmiljö, utan att de begår nya brott och fortsätter med en kriminell livsstil. Under åren 1999-2007, skrevs två tredjedelar av dömda pojkar till sina ordinarie familjehem, vilket ger en bild av att inriktningen på utskrivningar är av detta slag. Det vill säga att ungdomarna ska skrivas ut till samma miljö samt omgivning där de tidigare levit i en kriminell livsstil och begått brott, vilket är något många ungdomar tror att de måste komma ifrån för att kunna starta om till ett bättre liv. Orsaken till att många ungdomar skrivs ut till sina hemmiljöer är att de är omyndiga efter sitt avtjänade straff på särskilda ungdomshem. Även en stor del av de ungdomar som är myndiga efter sitt avtjänade straff, vilket är 43 %, skrivs ut till sina hemmiljöer. Av dessa ungdomar som är myndiga skrivs 63 % ungdomar ut till sina föräldrars hem. Det är endast åtta procent av ungdomarna totalt, och 13 % av myndiga ungdomar, som skrivs ut till ett boende på egen hand (Pettersson, 2018).

Inriktningen som till mestadels följs är just att få hem ungdomarna till sina gamla hemmiljöer. En del ungdomar uttrycker att de just vill komma hem efter att ha avtjänat sitt straff då avsaknaden av familjen tar stor plats, och även de som känner att de behöver börja om i en annan ort saknar sina familjer men tror på att en flytt är nödvändig i deras väg till förbättring. Vidare hänvisar ungdomar även till att de kommer behöva ha ett fortsatt stöd från socialtjänsten, oftast i de fall där ungdomen flyttar till en annan ort för att starta om (Pettersson, 2018).

2.5 Kommunens insatser för unga kriminella

Som ett avslut på detta avsnitt/kapitel kommer en del av kommunens insatser för unga kriminella att lyftas. Brå beskriver i sin artikel med rubriken "Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling", en rad olika insatser som kommunen erbjuder unga som riskerar att utveckla en kriminell livsstil samt de som vill lämna en kriminell livsstil och i följande text kommer några av dem att beskrivas.

Brå lyfter i sin artikel först och främst tidiga familjebaserade insatser, vilket innefattar tidiga familjeinterventioner som anses framgångsrika i relation till att förebygga och förhindra senare kriminell utveckling, särskilt hos utsatta barn. Ett exempel på sådana familjeinterventioner är så kallade hembesöksprogram. Detta program innebär vanligtvis att nyblivna föräldrar får information, utbildning såväl som stöd ifrån erfaren personal. Syftet med detta program är att säkerställa det lilla barnets positiva utveckling. Faktum är att dessa hembesöksprogram sägs uppvisa väldigt lovande resultat inom brottsprevention överlag (Brå, 2009).

Vidare lyfter Brå senare familjebaserade insatser, som syftar till att hjälpa- och stötta familjer med barn som antingen befinner sig i riskzonen eller som redan har utvecklat ett problematiskt beteende. Dessa program innebär oftast information i kombination med olika insatser med syfte att utveckla särskilda förmågor hos föräldrarna. Exempel på dessa insatser är föräldrautbildning, föräldraträning och familjeterapi (Brå, 2009).

Vidare lyfts även behandling på institution i Brås artikel. Tankar och åsikter kring just denna insats är dock varierade. Man menar exempelvis att institutionella placeringar av framförallt lågriskungdomar kan vara skadliga och snarare leda till en ökad risk för fortsatt kriminalitet, detta utifrån att det skapar störningar och problem inom familjerelationer, ett avbrott i skolgången som också innebär störningar i den sociala anknytningen till skolan. Utifrån detta har det dock uppstått en diskussion kring institutionsplacering kontra behandling utanför institution i form av att en institutionsplacering innebär att det finns personal med korrekt utbildning och som följer programmets riktlinjer nära till hands hela tiden. Sammanfattningsvis kan man konstatera att institutionsbehandling kan minska risken för en fortsatt kriminell utveckling, men att det finns olika effekter- och stora variationer i dem av behandling på institution, vilket är viktigt att ha i beaktande (Brå, 2009).

Brå lyfter även inkapacitering, vilket innebär långa inlåsningstider för vanekriminella, bestraffning, avskräckning och disciplin, vilket handlar om att forskare är eniga om att det har en viss avskräckande effekt att bli misstänkt- och möjligen straffad för ett brott. Brå lyfter även en brottsförebyggande åtgärd som kallas för mentorskap, vilket innebär att man samlar en grupp ungdomar som befinner sig i en riskzon, med en vuxen som ska agera som en god förebild till ungdomarna som de kan knyta an till- och lära sig av (Brå, 2009).

I ett senare kapitel kommer ytterligare en insats att förklaras mer djupgående. Detta är ännu en insats som arbetar med unga individer som lever en kriminell livsstil, nämligen Sociala Insatsgrupper, vilket är den insats som studiens frågeställning syftar till att undersöka.

3. SOCIALA INSATSGRUPPER (SIG)

Vi har i kommande text valt att fördjupa oss ytterligare, mer djupgående, kring en av de insatser som Malmö stad kan erbjuda de ungdomar som vill lämna en kriminell livsstil.

Namnet på denna insats är Sociala insatsgrupper, även kallat för förkortningen SIG, precis som studiens frågeställning syftar till att undersöka. SIG är en verksamhet som erhåller ett preventivt syfte i sitt arbete.

År 2010 föreslogs det att arbeta enligt social insatsgrupp vilket baserades på hur andra länders satsningar mot organiserad brottslighet utstakades. Dessa länders erfarenheter var att satsningarna orsakat negativa effekter genom nya kriminella grupperingar eller att kriminella grupperingar rekryterar yngre i högre utsträckning. Syftet med en social insatsgrupp var att motverka rekrytering in i den kriminella världen samt att göra det lättare för de individer som önskar lämna en kriminell livsstil och grupperingar. Vidare fick rikspolisstyrelsen ett uppdrag under juni 2011- september 2012, från den dåvarande regeringen vilket var att implementera arbetssättet inom 12 kommuner eller stadsdelar i Sverige. Detta arbetssätt erkändes vidare som framgångsrikt och blev permanent under år 2013, vilket innebar att sociala insatsgrupper ska finnas i alla Sveriges kommuner. Enligt Socialstyrelsen organiserar kommunerna i Sverige sitt arbete på olika sätt men något de ska ha gemensamt är det ska vara socialtjänsten som samordnar ungdomens insatser, ungdomen eller föräldrarna samtycker till att medverkande myndigheter får lämna ut uppgifter till varandra samt att insatserna ska anpassas till de behov och intressen ungdomen har (Cederberg, 2017).

Fem sociala insatsgrupper skapades i Malmö stad, som ska verka för de områden inom Malmö som är socioekonomiskt svagare. En social insatsgrupp som denna ska vara tydlig i rutiner och samverkan ska formas mellan de myndigheter som bör inkluderas, föräldrar samt ungdomen själv. Insatsgruppen är strukturerad genom en styrgrupp, beredningsgrupp samt operativa sociala insatsgrupper. I de två förstnämnda arbetar och samverkar tjänstepersoner från diverse myndigheter. I en operativ social insatsgrupp arbetar tjänstepersoner som har kontakt med ungdomen och ungdomens familj inom sina egna verksamhetsområden. Det är vidare socialtjänstens ansvar att den sociala insatsgruppen blir reglerad av Socialtjänstlagen och att denna följs. Den sociala insatsgruppen ska vara frivillig för ungdomen, beroende på vilken ålder ungdomen har. Den sociala insatsgruppen är menat att vara en preventiv inriktad insats som riktar sig mot ungdomar som är mellan 15 och 21 år gamla. Om ungdomarna lyckas ta sig ur kriminella kretsar och börjar gå i skolan, får de nya vänner som har andra värderingar, vilket kan påverka ungdomen i fråga till att ändra sina egna värderingar och lämna kriminalitet. Det är socialtjänsten som ska erhålla med en samordnare, som håller kontakten mellan myndigheterna för att hjälpa ungdomar att lämna en kriminell livsstil eller att förebygga att en ungdom hamnar i en kriminell livsstil. Dessa myndigheter kan exempelvis vara skola, polis och arbetsförmedling eller annan verksamhet som passar in på ungdomens behov och underlättar för ungdomen att lämna en kriminell livsstil (Cederberg, 2017).

Vidare är en faktor av arbetssättet att upptäcka de ungdomar som befinner sig i en riskzon till kriminalitet och därmed informera dem om vad en social insatsgrupp innebär och hur den sociala insatsgruppen kan bistå ungdomen med hjälp, exempelvis i form av att finna sysselsättning. Den person som är samordnare ska överlämna information samt samordning av insatser som berör olika myndigheter och ungdomen, samt föräldrar beroende på ungdomens ålder, vilket sker på samverkansmöten som samordnaren ansvarar över att anordna. I dessa möten och i insatserna som sträcker sig myndigheter emellan, har varje part sitt ansvar över de insatser som sker på respektive verksamhetsområde. Avslutningsvis är målsättningen med en social insatsgrupp att förhindra rekrytering av unga till en kriminell värld (Cederberg, 2017).

3.1. Sociala Insatsgrupper - Socialtjänst Öster Malmö

I ovanstående text förklaras insatsen Sociala insatsgrupper och dess arbete övergripande och generellt, men i följande text kommer vi att förklara hur ett av Malmö stadsområden har implementerat verksamheten SIG i sitt arbete och hur de arbetar idag. Följande text kommer att fördjupas kring Socialtjänst Östers Sociala insatsgrupper- och dess arbete, detta utifrån en manual som verksamheten tillsammans arbetade fram under år 2019 som beskriver verksamheten och hur de jobbar. Manualen är ett offentligt dokument på cirka 30 sidor som tagits fram för att sprida information- såväl som att stötta andra myndigheter, aktörer m.m. i förståelsen av verksamhetens syfte och arbete. Manualen är dock ej publicerad då den enbart kommer att finnas till hand hos Socialtjänst Öster, men kommer att finnas som bilaga i slutet av detta arbete.

Sociala insatsgrupper vid Socialtjänst Öster startades i mars år 2014, verksamheten består av en samordnare och två behandlare. Öster riktar sin verksamhet till individer över 18 år som lever en kriminell livsstil och som ofta rekryterar unga i stadsområdet till de kriminella nätverken. Man riktar även sig till unga vuxna som befinner sig i riskzonen för att rekryteras till kriminella nätverk eller våldsbejakande extremistiska grupper. Varje kommun- och dess alla stadsområden kan rikta sin verksamhet till olika åldrar, anledningen till att SIG Öster har valt att rikta sig till individer över 18 år är för att man ansåg att stadsområdet redan har kvalitativa verksamheter och insatser riktade till barn och ungdomar under 18 år som riskerat att-/har utvecklat en kriminell livsstil (SIG Öster Manual, 2019).

Ovan nämndes det kort och övergripande hur SIG som verksamhet arbetar i de olika kommunerna men härnäst kommer Östers verksamhet- och dess arbetsätt att förklaras mer djupgående. SIG en verksamhet där Socialtjänsten (Öppenvården samt socialsekreterare från framförallt boende och ekonomiskt bistånd), polis och andra myndigheter/aktörer tillsammans arbetar för att hjälpa- och stötta individer som vill lämna en kriminell livsstil. Dessa andra myndigheter och aktörer kan vara frivården, arbetsförmedlingen, Ung Malmö m.m. (SIG Öster Manual, 2019).

Samverkan sker på individnivå i form av möten som bokas in- och sker regelbundet var sjätte vecka. Det är Socialtjänsten, d.v.s. samordnaren, som leder mötet. I mötet deltar även representanterna från de olika myndigheterna/aktörerna, såväl som individen/klienten själv. På Öster menar man att grundtanken med denna verksamhet är att de individer som vill lämna en kriminell livsstil ska slippa att på egen hand söka kontakt med flera olika professionella, gå på många olika möten, behöva svara på lika frågor på olika ställen flera gånger osv. Att lämna en kriminell livsstil är förmodligen ingenting enkelt, utan ofta så behöver man göra en hel del förändringar. Det kan t.ex. handla om att behöva flytta, söka ekonomiskt bistånd såväl som att samtala- och få hjälp och stöttning i hur man undviker kriminella tankemönster. Det handlar alltså sammanfattningsvis om att man samlar alla på en plats, där alla representanter använder sin samlade kompetens för att hjälpa individen att utvecklas positivt i förhållande till att leva ett kriminalitetsfritt liv. Östers process- och arbete innebär också ”snabba kvitton”, vilket är ytterst viktigt när man ständigt konkurrerar med den kriminella världen (SIG Öster Manual, 2019).

Som nämnt ovan så består SIG Östers verksamhet av två behandlare. Emellan mötena som beskrivs ovan så utför behandlarna ett regelbundet behandlingsarbete med klienten. Detta innebär att man träffar klienten minst en gång i veckan samt har daglig kontakt med klienten. Behandlingsarbetet innefattar både behandling i form av samtal och program såväl som stöd i

alla de praktiska områden som klienten önskar. Stöd i dessa praktiska områden kan handla om att följa med på andra möten, hjälpa till med att fylla i en ansökan för exempelvis ekonomiskt bistånd, skjutsa dem till olika ställen, upprätta en kontakt med läkare eller psykolog såväl som att väcka dem inför möten osv. I behandlingsarbetet använder man dessutom en del olika arbetsmetoder, beroende på klient och situation. Man använder exempelvis MI (motiverande samtal), lösningsfokuserat arbetssätt, ART (aggression replacement training), HAP och cannabissamtal såväl som återfallspreventionsprogrammet m.m. (SIG Öster Manual, 2019).

I manualen beskrivs även vinsterna av att faktiskt arbeta med denna målgrupp. Det är många gånger en stor utmaning att arbeta med denna målgrupp med tanke på de vinster som individen ofta upplever sig erhålla av sin kriminalitet, såväl som att hen över en tid har utvecklat och befast ett normbrytande beteende. Trots utmaningar så är vinsterna många av att hjälpa dessa individer att lämna en kriminell livsstil. Först och främst så vinner hela samhället på en minskad brottslighet i form av att färre gärningsmän leder till färre brottsoffer, vilket resulterar i mindre kostnader i form av skador och insatser. Detta bidrar också till en ökad trygghet i det offentliga rummet. Man talar även om mänskliga vinster i form av att dessa individer- och personer i hens närhet såsom föräldrar, syskon, vänner m.m. får en ökad möjlighet att leva ett positivt liv och utvecklas gynnsamt. Avslutningsvis ser man även vinster i individens närmiljö i form av att de individer som lämnar en kriminell livsstil kan bli positiva förebilder för andra individer som möjligen också har en önskan om att leva ett kriminalitetsfritt liv (SIG Öster Manual, 2019).

I manualen lyft även ett avsnitt som handlar om “ledning och organisation”. Här beskrivs det hur den yttersta ledningen har en nyckelroll i varje medverkande organisation, när det gäller samverkan. Det är ledningen som kan tillsätta resurser till arbetet och tydliggöra att- och hur arbetet ska genomföras. Det finns även forskning inom samverkan i det brottsförebyggande arbetet som visar på att en framgångsfaktor för en bra samverkan är att arbetet är legitimerat och förankrat på alla nivåer. Det har visat sig vara ytterst betydelsefullt med en ledning som efterfrågar resultat och en struktur för uppföljning av arbetet, detta då det skapar engagemang och motivation för alla de inblandade (SIG Öster Manual, 2019)

Fortsättningsvis har man i Östers manual även valt att punkta om SIG som verksamhet i fem steg, för att tydliggöra själva processen och arbetet. Följande fem steg är:

Steg 1. Initiera SIG: Det första steget i SIG innebär att kommunledning fattar beslut om att samverka. Inledningsvis skapar och säkerställer kommun en organisatorisk struktur och förutsättningar för samverkansarbetet.

Steg 2. Egna förberedelser: I detta steg klargörs den egna organisationens uppfattning om den lokala lägesbilden. Dessutom fortsätter inventeringen av den egna organisationens ekonomiska, organisatoriska och personella förutsättningar för arbetet.

Steg 3. Gemensamma förberedelser: Här läggs parternas lägesbilder ihop och man gör tillsammans en analys av problemen och deras orsaker. Parterna enas om inriktning och fokusområden för arbetet, vilket formuleras i en samverkansöverenskommelse (cheferna emellan).

Steg 4. Genomförande: I det här steget skapas struktur för- och genomförs det operativa arbetet där det redogörs för processen.

Steg 5. Uppföljning: Uppföljning innebär att regelbundet granska kvaliteten på- och effekterna av det genomförda arbetet och ge en löpande återkoppling till styrgruppen.

Som ett avslut på det hela kan man tyda och konstatera en hel del framgångsfaktorer med verksamhetens arbete på Socialtjänst Öster i Malmö stad. En framgångsfaktor med samverkansformen SIG är att den grundas på ett processororienterat arbetssätt med inspiration av Lean, vilket har bidragit till en tydlig och effektiv arbetsgång. Samverkan inom Socialtjänst Östers olika verksamheter avseende SIG-ärenden är även en tydlig framgångsfaktor i form av tydliga överenskommelser mellan chefer i de olika ingående verksamheterna. Detta innebär bland annat att det är samma representanter inom respektive verksamhet/myndighet/aktör som är inkopplade i SIG-ärendena, detta gynnar samsyn och samarbete kring dessa individer. Det är även tydligt överenskommet inom Socialtjänst Öster att SIG-ärenden skall prioriteras och att alla representanter använder sitt maximala handlingsutrymme i arbetet (SIG Öster Manual, 2019).

3.2. Socialstyrelsens resultatuppföljning av ungdomar i SIG

Som ett avslut på detta kapitel, rörande Sociala insatsgrupper som verksamhet, tänkte vi lyfta en rapport som gjorts av Socialstyrelsen. Rubriken lyder "Studier om sociala insatsgrupper - Resultatuppföljning av ungdomar i SIG och utveckling av lovande arbetsformer". Rapporten syftar till att hjälpa- och stötta de kommuner och dess socialtjänster som vill starta en SIG-verksamhet eller eventuellt utveckla en redan befintlig verksamhet (Socialstyrelsen, 2020).

Under 2018 och 2019 fick Socialstyrelsen ett uppdrag av regeringen, nämligen att studera insatser inom den sociala barn- och ungdomsvården, för att främja- och sträva efter kompetens, stabilitet såväl som kvalitetsutveckling inom området. En av dessa många insatser är Sociala insatsgrupper (SIG). SIG som verksamhet utgör en del av det arbete som bedrivs i strävan av att motverka kriminella grupperingar, särskilt i utsatta områden. Sociala insatsgrupper kan kortfattat beskrivas som en lokal samverkansform mellan olika aktörer, precis som nämnt tidigare, där man arbetar med de unga individer som vill lämna en kriminell livsstil. Stödet samordnas under ledning av socialtjänst, i den kommun som individen är bosatt i, och genom exempelvis samverkansforum får ungdomen förutsättningar till att exempelvis kunna bli sysselsatt med arbete genom arbetsmarknadsåtgärder via Arbetsförmedlingen (Socialstyrelsen, 2020).

I rapporten beskrivs det tydligt hur grundtankarna med just denna verksamhet har en tydlig koppling till forskning om risk- och skyddsfaktorer för ett normbrytande beteende samt vilket stöd som behövs för att individer ska kunna lämna en kriminell livsstil och sluta begå brottsliga handlingar. Den forskning som rapporten valt att utgå ifrån visar på att det är flera samverkande faktorer som bidrar till att en individ lyckas lämna en kriminell livsstil och kriminella grupperingar. Det lyfts även hur viktigt det är att erbjuda ett flerdimensionellt stöd, enligt forskning, i form av samordning av insatser (Socialstyrelsen, 2020).

3.2.1. Studie 1 - Två års uppföljning av resultat för unga som ingått i en social insatsgrupp

Som nämnt ovan så redovisas två stycken studier gällande SIG som verksamhet i rapporten. Båda studierna berör SIG-verksamheter som erbjuder SIG till barn och unga. Det poängteras dock att många individer kan ha hunnit fylla 18 år när SIG-insatsen avslutas.

Den första studien som redovisas i rapporten är en kvantitativ studie i form av en tvåårsuppföljning av ungdomar som haft en pågående SIG-insats. Dessa ungdomar jämförs vidare i studien med ett antal ungdomar som fått andra insatser än SIG, via Socialtjänsten. Tvåårsuppföljningen belyser analyser av de ungas förekomst i registerdata gällande kriminalitet (Socialstyrelsen, 2020).

Resultatet av studien visar att kriminaliteten bland ungdomarna faktiskt har minskat över tid, både hos de ungdomar som haft en SIG-insats såväl som de ungdomar som haft en annan insats via socialtjänsten. För att kunna konstatera minskad kriminalitet har man tittat på både misstanke- och lagföringsregistret. Vidare i resultatet konstaterar man dock att den andel som däremot blivit misstänkta för brott eller lagförts för brott under uppföljningsperioden bestod av fler unga som haft en SIG-insats, jämfört med de unga som inte samtyckt till en SIG-insats. Författarna av rapporten är dock noga med att lyfta att detta resultat inte väger särskilt tungt när det gäller att bestämma värdet av att använda Sociala insatsgrupper som arbetsform, i arbetet med unga kriminella. Detta beror dels på att urvalet är väldigt litet i jämförelse till helheten och dels att resultaten visar att de unga som haft Sociala insatsgrupper som insats skiljer sig mycket från de unga som ingick i jämförelsegruppen. Avslutningsvis beskrivs det även hur SIG som verksamhet- och dess arbetssätt varierar en hel del både kommuner- och socialtjänster emellan. På grund av detta blir resultaten uppenbarligen svårtolkade, studien kan därför inte avgöra huruvida deltagande i SIG ger ett bättre eller sämre resultat, jämfört med ordinarie insatser utan SIG (Socialstyrelsen, 2020).

3.2.2. Studie 2 - Utveckling mot lovande arbetsformer i SIG

Den andra studien som rapporten beskriver är en kvalitativ studie. Studien handlar om arbetsformer och arbetssätt i Sociala insatsgrupper, avseende att passa målgruppens behov och situation, detta i sju olika kommuner eller stadsområden i Sverige. Det finns en hel del tidigare studier gjorda kring SIG, dessa visar dock att SIG som verksamhet- och dess innefattande arbetssätt faktiskt i praktiken varierar en hel del. Studier visat dessutom att kunskapen ofta brister när det gäller vilka arbetsformer som gör nytta och lämpar sig för de unga individer som deltar i SIG. På grund av detta har man i denna rapport valt att göra en fördjupningsstudie, med syfte att undersöka mönster i de arbetssätt som benämns som viktiga för att kunna nå positiva resultat för den unge, i relation till ett kriminalitetsfritt liv. Studien handlar också om att stötta utvecklingen av systematisk uppföljning, av unga individer som deltar i Sociala insatsgrupper.

När det gäller resultatet av studien så visar det att de yrkesverksamma inom Sociala insatsgrupper har en stark tilltro till denna arbetsform, för denna målgrupp. Ur resultatet framkommer även att det finns delar i arbetsformen som skulle behöva förbättras i förhållande till att uppnå bättre resultat för de unga kriminella. Det framkommer dessutom hur verksamheterna i de olika kommunerna anpassat arbetssätten utifrån de olika lokala förutsättningarna som man besitter, såväl som syftet med Sociala insatsgrupper. Vilket arbetssätt och vilken struktur som faktiskt tillämpas skapar uppenbarligen olika förutsättningar inom ramen för SIG som verksamhet. I rapporten lyfts fyra punkter som beskriver arbetssättet och vilka förutsättningar man har med att lyckas med de fyra följande punkterna:

1. ” kan bedöma den unges risk och behov för att hitta bäst lämpade målgrupp för SIG
2. kan arbeta med den unges mottaglighet så att stöd och insatser kan utformas på bästa möjliga sätt och så att den unge kan tillgodogöra sig stödet och insatserna

3. kontinuerligt kan följa upp och bedöma risk, behov och mottaglighet hos den unge för att få hen delaktig och skapa en aktuell koll på utvecklingen och om situationen kring den unge förändras
4. kan skapa flexibilitet så att stöd och insatser anpassas löpande utifrån den unges aktuella situation och behov” (Socialstyrelsen, 2020).

Avslutningsvis kan man konstatera att studien mer eller mindre visar på att SIG som verksamhet- och dess olika arbetssätt är ytterst lämpliga för unga med olika problematik, exempelvis en kriminell livsstil. Studien visar också att de olika arbetssätten medför olika utmaningar såväl som lösningar i arbetet med att uppnå positiva resultat för de unga. Det poängteras dock att man bör följa upp resultaten för de unga systematiskt, för att kunna bevisa vad som faktiskt bidrar till goda resultat (Socialstyrelsen, 2020).

4. TEORI

4.1. Teorin om sociala band

Hirschis teori om sociala band lägger störst fokus på vad det är som får människan att inte begå brott, snarare än vilka faktorer som påverkar människan till att faktiskt begå ett brott. Det är innebörden av vad integrering i samhället runtom som fungerar som en social kontroll. Vidare har de människor som har ett försvagat socialt band till omgivningen större risk att begå brott. Hirschi beskriver därmed fyra olika begrepp som han menar är de största brottsreducerande banden. Det första sociala bandet är “Anknytning”, vilket grundar sig i nära relationer till andra människor. Det andra bandet är “Åtagande” och innebär att individen frivilligt tar sig an åtaganden och har en strävan att uppfylla en samhällelig framgång. “Involvering” är det tredje bandet som är syftar till att individen tidsmässigt är upptagen med aktiviteter som är konventionella och det sista bandet kallas för “Övertygelse”, vilket innebär att individen har en inre övertygelse om att följa samhällets regler, som även är moraliskt viktigt (Hirschi, 2002).

En god anknytning och hälsosamma relationer, åtagande i exempelvis en utbildning eller ett arbete, involvering och frivilligt engagemang i aktiviteter samt en stark övertygelse om att lagarna i samhället fyller en viktig funktion, är alla viktiga faktorer som tycks påverka människan till att försvaga de impulser som skulle kunna få en människa att begå brott. Däremot kan dålig anknytning, vilket resulterar i sämre relationer, bristande tillsyn av föräldrarna i vilka aktiviteter ungdomen har, ingen strävan efter att åta sig en bra utbildning samt inställning om att lagöverträdelse är okej, minskar den sociala kontrollen individen bör ha i samhället. Här talar man om svaga sociala band som gör det mer enkelt att bryta mot normer då individen är fri, inte bryr sig om vilka reaktioner ens handlingar kan få och känner att hen inte har något att förlora. Har en individ dock mycket att förlora genom att bryta mot normen och mot lagen, minskar chansen till att individen faktiskt begå ett brott (Hirschi, 2002).

Något som är grundläggande i Hirschis teori är att en individ som har starka sociala band, inte förutsätter ett antisocialt beteende. De barn som har bra och starka relationer med sina föräldrar eller andra barn har totalt sett mindre risk för att begå brott, detta även om barnets föräldrar eller vänner agerar brottsligt. Att begå brott och vara kriminell ses som ett antisocialt beteende men ett sådant beteende kan uppstå hos en individ utan att individen i

fråga har lärt sig det från någon annan eller att en annan person har överfört beteendet. Här uppstår en skillnad mellan den sociala band teorin och andra förklaringar kring kriminalitet som beskriver hur individer blir influerade av andras beteende till att begå brott. Hirschis teori om sociala band ger dock utrymme till tanken om att olika sociala grupper kan ha olika uppfattningar om beteende som är oacceptabelt i ett samhälle, såsom brottsliga handlingar. Det kan däremot ses som att individer med svaga sociala band till sina föräldrar och sämre relation med skolan, kan resultera i att individen involveras i sociala sammanhang som uppmuntrar ett brottsligt beteende och stärker detta (Hirschi, 2002).

4.2. Moffitts tudelade taxonomi

Terrie Moffitts (1993) teori om ungdomsbegränsat respektive livstidspersistent antisocialt beteende beskriver hur brottslighet samt normbrytande beteende utvecklas på olika vis samt i skilda stadier i livet. Moffitt beskriver att det finns stora skillnader i stabiliteten vid antisocialt beteende mellan olika individer. Det finns vidare många människor som vid olika tillfällen kan ha ett antisocialt beteende men deras antisociala beteende skildras endast vid specifika tillfällen och är situationellt. Tillskillnad från dessa människor menar Moffitt att det finns en annan andel människor som har ett antisocialt beteende som är relativt stabilt och persistent. Det temporära och situationella antisociala beteendet är den form som är mest frekvent, speciellt bland samhällets ungdomar, medan det persistenta antisociala beteendet är förekommande hos en mindre andel män som har en relativt extrem beteendeproblematik (Moffitt, 1993).

Enligt Moffitts teori utgör temporärt kontra persistent antisocialt beteende, två kvalitativt skarpt avgränsade typer av personer. Vidare syftar Moffitt på att ungdomskriminaliteten gömmer sig bakom individer som är uppdelade i två kategorier som är kvalitativt distinkta, där båda kategorier är i behov av egna distinkta och teoretiska förklaringar. Det har tidigare funnits scheman över antisocial klassifikation, vilka Moffitt påstår inte haft exakta förklaringar över huruvida ett antisocialt beteende ter sig och hos vilka människor. Vidare blir klassificering en taxonomi genom att klassificeringen ger påståenden hur ursprung samt utfall skapar ett förhållande mellan taxan och dess korrelat. Moffitts syfte är att komma fram till en funktion som har implikationer för teori samt forskning kring vilka faktorer som leder till kriminalitet. Moffitt menar vidare att faktorn som ligger bakom de brottslingar som utför kriminella gärningar under deras ungdom, kan vara proximal och utgör endast en specifik tidpunkt i deras livsutveckling, vilket innebär att teorin måste redogöra för dessa människors förmåga till avbrott från kriminalitet. Utifrån detta menar Moffitt att det finns människor som är den totala motsatsen, alltså de som är kriminella under deras ungdom bara är en början till en livslång antisocial väg. Därmed behöver teorin även beskriva antisocialt beteende samt finna och beskriva de faktorer som kan lokaliseras i dessa människors barndom vilket vidare kan vara en förklaring till att deras liv kontinuerligt är problematiskt. Den dubbla klassificeringen, eller taxonomin, som Moffitt gör beskriver han som ett förhållande mellan ålder och antisocialt beteende, vilket Moffitt menar har varit ett fenomen som har varit svårt att förstå sig på inom kriminologin (Moffitt, 1993).

De människor som utgör den livstidspersistenta gruppen som i ett tidigt livsskede visar antisocialt beteende samt svårigheter i att anpassa sig. Dessa människor börjar utföra brottsliga handlingar innan deras tonår och fortsätter därefter att utföra brottsliga handlingar under hela ungdomen samt långt upp till deras vuxna ålder. Enligt Moffitt (1993) uppvisar dessa personer förändrade uttryck av socialt beteende. I detta sammanhang är en typisk

brottskaraktär att man redan under tidig barndom, vid fyra års ålder, visar ett antisocialt beteende genom att exempelvis slåss och bitas, vid tio års ålder snattar och skolkar, vid 16 års ålder säljer droger och stjälar bilar, vid 22 års ålder begår våldtäkter och rånar, vid 30 års ålder begår bedrägeri samt barnmisshandel. De underliggande faktorerna till antisocialt beteende förblir samma, men uttrycket ändrar sin form under livets utveckling. Vidare menar Moffitt (1993) att orsaker till ett antisocialt beteende grundas i neurofysiologiska samt temperamentmässiga problem. Detta beror på att den neurologiska utvecklingen kan störas av exempelvis att modern missbrukar droger eller att fostret får sämre näring. Den neurologiska utvecklingen kan även störas efter födseln, genom att barnet inte blir simulerat, dålig näring samt avsaknad av affekt. Fortsättningsvis menar Moffitt (1993) att det finns goda bevis på att de människor som kommer komma att ha ett livstidspersistent antisocialt beteende, har ett underskott av neuropsykologiska förmågor. Därmed är kopplingen mellan att ha en neuropsykologisk nedsättning och antisociala resultat en kraftig effekt av i studien av ett antisocialt beteende. Detta kan yttra sig genom låg verbal förmåga, svårigheter med att lyssna och skriva samt svårigheter i att uttrycka sig själv (Moffitt, 1993).

Risken för ett varaktigt antisocialt beteende förstoras när sårbara barn utsätts för brister i deras hemmiljö, exempelvis genom att föräldrarna har problem och att barnet har otillräckliga psykiska och fysiska resurser. Moffitt (1993) menar därmed att barn som är svåra och kommer ifrån sämre miljöer är i riskzonen till att skapa ett negativt beteende från sina föräldrar. Dessa barn har även i många fall problem i skolan och dessa sammanslagna problem som utspelar sig tidigt i barndomen, leder till fortlöpande problem under livets utveckling, vilket Moffitt kallar för kumulativ kontinuitet, som leder till att dessa barn är i fortsatt risk för att utveckla ett livstidspersistent antisocialt beteende. Problematiken hos dessa barn som kan utstaka sig genom problematik med skolan och droger, mynnar senare ut till svårigheter för en social anpassning. Vidare beskriver Moffitt (1993) en samtida kontinuitet som kan uppstå då samma kombination av faktorer som utgör personlighetsegenskaper, påverkar individen till att handla normbrytande i barndomen och likaså under vuxenlivet (Moffitt, 1993).

Den större gruppen människor som Moffitt beskriver i sin teori är de individer som börjar med brottsliga gärningar under tonåren, men som även lyckas bryta brottsligheten och slutar begå kriminella gärningar i tonåren eller i tidig vuxen ålder. Dessa människor lider inte av de neuropsykologiska bristerna som den förstnämnda gruppen gör, har inga större problem i sin hemmiljö och har dessutom inget normbrytande beteende som börjat under den tidiga barndomen. Det finns dock andra faktorer som påverkar att dessa människor ändå begår brott och har ett normbrytande beteende. Även om inte alla ungdomar resulterar i ett livstidspersistent antisocialt beteende, menar Moffitt (1993) att nästintill alla ungdomar utför någon illegal handling under deras tonår. Förutsägelseerna för att ungdomar brottsdebuterar bygger på två teoretiska förutsättningar, vilka är mognadsgap samt antisociala förebilder. En del ungdomar hoppar över mognadsgapet, som kan bero på att de träder in sent på puberteten eller tar an en vuxenroll för tidigt. Andra ungdomar imiterar och följer det kriminella beteendet som de personer med ett livstidspersistent antisocialt beteende har. Vidare finns det de ungdomar som avstår från ett antisocialt beteende, då de möjligtvis inte känner av mognadsgapet och har därmed inget driv till att utföra brottsliga handlingar. De ungdomar som hamnar i ett mognadsgap känner inte igen sig som ett barn men kan samtidigt inte göra samma saker som en vuxen person gör, men vill kunna vara självständig och komma upp till en viss status. I detta sammanhang utmärker sig den livstidspersistenta gruppen genom att de gör precis som de vill och struntar i vuxna auktoriteter, vilket leder till att de blir en slags

förebild för andra ungdomar som vill åstadkomma just detta i sina tonår. Här anammar andra ungdomar och härmar det antisociala beteende som den livstidspersistenta gruppen av ungdomar visar upp, vilket Moffitt (1993) menar blir en förklaring till att så många ungdomar faktiskt begår större eller mindre brott (Moffitt, 1993).

De individer som har ett ungdomsbegränsat antisocialt beteende lämnar i majoritet sina brottsliga handlingar under tonåren och upprätthåller inte ett antisocialt samt brottsligt beteende i sitt vuxna liv. I kontrast till individer med livstidspersistent antisocialt beteende, har de med ett ungdomsbegränsat antisocialt beteende lätt för att anpassa sig till nya situationer samt förändringar som sker under livet. Detta innebär att de med ungdomsbegränsat antisocialt beteende har lika lätt att anamma livstidspersistent antisocialt beteende, som att under senare tonår och i sitt vuxenliv helt och hållet lämna det beteendet. Konsekvenserna av att begå brottsliga handlingar övervägs numera av negativitet och fyller inte samma funktion som det gjorde under tonåren, utan anses som onödigt. Gruppen av individer med ett ungdomsbegränsat antisocialt beteende inser att de har en framtid som de kan utstaka till något bra och därför är det lättare för dem att lämna lockelsen till att fortsätta begå brottsliga handlingar (Moffitt, 1993).

Avslutningsvis menar Moffitt (1993) att det finns två grupper med antisocialt beteende. Den första och mindre gruppen, vilket utgör ca 5-7 % av individerna, är de som redan under tidig barndom uppvisar ett antisocialt beteende som följer dem hela livet och är vidare en problematisk grupp som utgör en stor del av brottsligheten i ett samhälle. Den andra och större gruppen är de individer som har ett antisocialt beteende och begår brottsliga handlingar endast under ungdomen (Moffitt, 1993).

4.3. Inlärningsteorin

Inlärningsteorin, som på engelska kallas för Social learning theory, är framtagen av Ronald L Akers och är en av de dominerande teorierna inom kriminellt beteende. Denna teori har kommit att bli mycket omtalad och framgångsrik i samband med att den har tillämpats på ett brett utbud av avvikande- och kriminellt beteende. Denna teori är också en av de mest testade, mest godkända och den mest stöttade kriminologiska teorin, bland många andra teorier. Teorin menar kortfattat att begå brottsliga handlingar är ett avvikande beteende och fokuserar därmed på att förklara varför just vissa människor är mer benägna än andra att bryta mot regler och lagar (Cochran et al. 2016)

En bok med titeln "The Routledge Handbook of Deviant Behavior" innehåller ett kapitel, skrivet av Jennings och Akers, som beskriver Akers sociala inlärningsteori som förklaring till brott och avvikande beteende. Den sociala inlärningsteorin är faktiskt en utökning, med tillägg, av Sutherlands så kallade differentiella associationsteori. Det centrala i den utökade inlärningsteorin är, precis som namnet låter, att brottsligt beteende är något inlärt. Man menar att det brottsliga beteendet lärs genom sociala samspel med andra likatänkande personer. Det brottsliga beteendet och de brottsliga gärningarna lärs- och kopieras genom imitation, man tittar på hur andra personer handlar och handlar vidare likadant själv. På grund av detta lägger teorin både vikt- och fokus vid brottsliga kamrater. Man menar att det brottsliga beteendet till största sannolikhet inte hade existerat om inte de brottsliga kamraterna hade funnits, eftersom att det då inte hade funnits något brottsligt beteende att imitera- och lära sig. Man menar helt enkelt att brott är ett beteende som lärs in genom interaktion med vänner, föreningar eller familj (Jennings och Akers, 2011).

När det gäller brottslighet och dess tidigare förklaringar har man varit mer inriktad på den enskilde individen i form av personlighet, biologiska egenskaper och huruvida man föds som kriminell eller inte. Inlärningsteorin däremot fokuserar på effekterna av mänskliga relationer, i förhållande till utvecklingen av brottsliga tendenser och kriminella tankemönster. Teorin behandlar även något som kallas för föreningar, föreningar som behandlar kriminella beteende och brottsliga handlingar både positivt och negativt. Man menar att dörren till kriminalitet öppnas när positiva definitioner av avvikande beteende slår ut deras negativa definitioner. Dessa konkurrerande föreningar motsvarar begreppet "kultur konflikt" som används inom teorin. Detta begrepp beskriver den konflikt som uppstår när människor utsätts för motsatta ideér och definitioner om vad som är normalt eller etiskt, och som formas av sociala relationer. Detta begrepp- och denna konflikt utgör kärnan i inlärningsteorin och man menar att ju tidigare i livet som dessa föreningar sker, ju större inflytande kommer det att ha på individen i framtiden (Jennings och Akers, 2011).

4.4. Organisationsteori

4.4.1 Definition av organisation som ett begrepp

Definitionen av organisation skapar ett belägg för hur individen ser och tänker på fenomenet i sig, det som är grundläggande samt det som inte anses vara relevant. Scott och Davis (2007) menar att organisationer såsom Toyota eller Amnesty International är förståeliga organisationer som de flesta inte har problem med att definiera som en organisation, men att New York Times kan vara lite svårare att förstå. Vidare är det ofta analogier som framkallar vetenskapliga teorier, såsom att Gilbert menade att jorden skulle kunna tänkas vara en magnet. De personer som teoretiserar om organisationer startar ofta av samma skäl, utifrån en bild av en organisation som en maskin som strävar efter att nå uppsatta mål, eller en organism som tar sig igenom en miljö av resurser. Var och en lyfter diverse aspekter som skiljer sig mellan organisationer och uppmuntrar en att på så sätt urskilja olika mönster av relationer (Scott & Davis, 2007).

Vidare beskriver Scott och Davis (2007) tre olika definitioner av organisationer, vilka utmärker sig som tre perspektiv som har utvecklats för att förstå organisationer. Den första definitionen grundar sig på ett rationellt system perspektiv, den andra definitionen associeras som naturliga system perspektivet och det tredje perspektivet beskriver öppna system. Den första definitionen som beskriver ett rationellt system förklarar organisationer som är inriktade på, och strävar efter att nå upp till specifikt uppsatta mål samt uppvisar att de har starkt formade sociala strukturer. Trots att organisationer i de flesta fall ansluter till specifika mål, är lika ofta organisationens medlemmar inte vägleda av dem, samtidigt som de inte på ett säkert sätt kan användas för att förutspå organisatoriska åtgärder (Scott & Davis, 2007).

Likt detta influerar inte nya regler eller formella roller medlemmarnas beteenden. Om fokuset hamnar på vad medlemmarna faktiskt gör i organisationen, istället för vad de bör göra enligt det rationella systemet, blir den förstnämnda definitionen av organisationer missledande. Det naturliga systemet fokuserar på beteendestrukturen, vilket skiljer sig från det rationella systemet. De mål som eftersträvas i organisationen blir mer komplexa, diffusa och kan ändras, vilket resulterar i att medlemmarna motiveras av egna intressen samt försöker införa dessa i organisationen. Informella strukturer och hur människor förhåller sig till varandra väger tyngre än formella strukturer, vilket ses som en fasad som gömmer vad den riktiga agendan är. Vidare benämns makten som härstammande från ett flertal källor och inte ett

erövrande av en formell position. Vidare definieras organisationer som en samling av deltagare som strävar efter ett flertal intressen och mål, men lägger stort värde i att upprätthålla organisationen i sig som en resurs som är viktig, enligt det naturliga systemet (Scott & Davis, 2007).

De första två systemen och dess egna definitioner av organisationer beskriver organisationer som ett stängt system som något separerat från dess omgivning samt något som omfattas av deltagare som är stabila och lätta att identifiera. Däremot beskriver den sista definitionen, det öppna systemet, organisationer som öppna och beroende av ett fungerande flöde av resurser, personal samt information utifrån. Enligt det öppna systemet är det miljöer som formar, stödjer samt infiltrerar organisationer. Samtliga tre perspektiv syftar på att det krävs att deltagarna investerar sin tid och energi till organisationen för att den ska vara fungerande. Dock lägger det öppna systemet en betoning på att individer har flera olika identiteter samt lojaliteter, och att de därmed väljer när de känner för att bidra till organisationen beroende på vilken vinning de själva kan få ur det. Detta innebär i sin tur att deltagarna inte kan antas försöka få organisationen att överleva eller att de har samma mål att sträva efter. Det öppna systemperspektivet innebär slutligen att organisationer betraktas som ting som är beroende av varandra, och inte skillnaden mellan formella och informella strukturer (Scott & Davis, 2007).

4.4.2 The principles of scientific management

Frederick Taylor (1911) hade en syn på organisationer som fundamentalt olika och menade att en chef bör känna av sin organisation mycket väl, samt att en organisation behöver ett management, en ledning, som ska fungera genom att åstadkomma en lönsam, framgångsrik samt effektiv organisation. Taylor (1911) menade att produktiviteten på arbetet skulle öka så länge som jobben förenklades och maximeras. Vidare såg han syftet i att anpassa arbetare till ett specifikt jobb som matchar individens förmåga och även vidareutbilda arbetaren till att fortsätta genomföra arbetet på ett specifikt vis. Detta skulle därefter mynna ut i en ökad effektivitet som vidare resulterar i ökat välstånd för arbetsgivare såväl som arbetstagare, och även att en ökande förmögenhet leder till ett ökat välstånd i hela samhället. En ledning i ett sådant sammanhang är av stor vikt enligt Taylor (1911), då ledningens handlingar korrelerar med hur effektiv organisationen är.

Taylor (1911) beskrev fyra olika arbetsuppgifter enligt är följande;

1. Studera diverse jobb vetenskapligt för att komma fram till en standardisering för hur jobbet ska utföras, vilket ersätter den äldre metoden där arbetstagaren själv kom fram till hur jobbet skulle utföras.
2. Göra ett urval och anställa arbetare som passar jobbet samt utveckla arbetarna till att utföra jobbet maximalt.
3. Samverka mellan ledning och arbetare för att se till att arbetet utförs enligt standardiseringen, en lön som är prestationsbaserad, samt överlämna instruktioner och utbildning om detta behövs.
4. Se till så att arbetet mellan ledning och arbetare delas upp genom att ledningen planerar och arbetarna utför jobbet effektivt.

Ledningens chefer ska alla ha sina egna kompetenser som är unika för deras respektive arbete inom en organisation, vilket innebär att de inte är särskilt anpassningsbara. Därmed bör

cheferna dela upp arbetet inom ledningen där uppgifterna kan variera genom exempelvis att övervaka arbetarna, planera arbetet samt lära arbetarna. Detta skapar vidare en jämlik fördelning i arbetet mellan arbetare och chef (Taylor, 1911)

5. METOD

För att kunna analysera och dra slutsatser av det kommande resultatet behövs en bred bild- och uppfattning kring tidigare forskning och kunskap gällande uppsatsens huvudämne. Förståelsen för ungdomsbrottslighet, kopplat till kriminologiska teorier såväl som vilka insatser Socialtjänsten i Malmö Stad kan erbjuda är ytterst viktig i förhållande till att kunna besvara uppsatsens frågeställningar.

För att lyckas få fram relevant tidigare forskning och kunskap kring ungdomsbrottslighet genomförde vi ett flertal olika sökningar på både svenska och engelska sökmotorer, i mån om att få fram ett så brett urval som möjligt. Vi arbetade tillsammans fram olika nyckelord för att sökningarna skulle komma att bli relevanta för studien. Nyckelorden arbetades fram utifrån frågeställningarna samt syftet, vilket är vad hela studien huvudsakligen utgår ifrån. Dels använde vi den svenska sökmotorn Swepub där nyckelorden var “ungdomsbrottslighet”, “prevention” samt “risk-och skydd”. Vidare satte vi ihop nyckelorden till meningar som även de användes i sökningen, vilka kom att bli “Ungdomar och brottslighet”, “Insatser till ungdomar som begår brott” samt “bidragande faktorer till ungdomsbrottslighet”. Anledningen till att vi valde att sätta ihop nyckelorden till meningar var för att försöka begränsa sökresultatet och vidare erhålla ett mer precist sökresultat som avspeglar den information vi är i behov av för att kunna svara på frågeställningarna. Sökningarna begränsades ytterligare genom att göra träffarna “referegranskade” för att endast få fram vetenskapliga artiklar.

Till den engelska sökningen använde vi oss utav sidan Libsearch och genomförde sökningarna på samma sätt som vi gjorde i den svenska sökmotorn, även här med hjälp av nyckelord som vi arbetat fram. Sökorden som användes till den engelska sökmotorn var “juvenile crime” samt “prevention”. Även här begränsade vi sökningarna genom att göra träffarna “referegranskade” samt genom att exkludera de artiklar som var baserade på endast ett land, då de inte kunde bidra till en helhetsbild som vi var ute efter till vår studie.

Sammanlagt använde vi oss utav nio vetenskapliga artiklar samt fyra läroböcker som vi ansåg vara mest relevanta för studien i fråga, vilka vi kom fram till genom sökningarna på både den svenska sökmotorn Swepub samt den engelska sökmotorn Libsearch. Vidare använde vi oss utav artiklarna samt läroböckerna för att arbeta fram sex olika teman för att kunna analysera tidigare forskning/kunskapsläge. Dessa sex olika teman som bitvis ska vara en hjälp till att analysera tidigare forskning/kunskapsläge är; “Ungdomsbrottslighet”, “Klassbakgrund”, “Risk- och skyddsfaktorer”, “Moffitts tudelade taxonomi”, “Vad dömda ungdomar vill ha/behöver” samt “Kommunens insatser för unga kriminella”.

De vetenskapliga artiklarna samt böckerna som vi valt att innefatta i vår studie som baseras på textanalys, ger en grund till att kunna på ett relevant samt väl underbyggt sätt, inkludera tidigare forskning/kunskapsläge i studien och vidare kunna arbeta utifrån. Vidare utgör tematiseringen av tidigare forskning/kunskapsläge möjligheten till att kunna analysera samt får ett resultat, vilket kommer att kopplas till frågeställningarna.

Ursprungligen var tanken att arbetet skulle utgå från intervjuer som empiri, där både frågeställningar samt syfte utvecklades utifrån informationen som vi strävade efter att samla in genom intervjuer. Den metod som vi i första hand planerade att använda var därmed intervjuer men på grund av den rådande situationen i samhället, som har blivit påverkat av viruset Covid-19, blev vi rekommenderade att helst inte genomföra intervjuer. Istället framgick information om att studenter skulle försöka använda andra metoder.

Vi diskuterade och övervägde vilket tillvägagångssätt som skulle gynna arbetet men samtidigt inte påverka någon negativt. Trots att det skulle vara mest intressant att intervjua socialarbetare på en verksamhet kom vi fram till att detta inte var det bättre alternativet just nu, med tanke på den situation som Covid-19 skapat. Detta då vi önskar motverka ytterligare smittspridning, vilket hade kunnat vara en konsekvens av att genomföra intervjuer på en verksamhet som har kontakt med människor dagligen. En annan orsak till att vi valde att inte genomföra intervjuer var att vi förstår att socialsekreterare redan är högt belastade på grund av den rådande situationen och även om de hade tackat ja till att delta i intervjuer, hade det funnits en möjlighet till att intervjuerna hade påverkat deras arbetsbelastning ytterligare. Vidare valde vi att istället använda oss av en typ av textanalys som metod, vilket gav oss möjligheten att, till mesta del, kunna använda oss av den tidigare forskning samt de teorier som vi ursprungligen ämnade att använda. Dock fick vi förbereda oss på att använda oss av den tidigare forskningen samt teorierna på ett annat sätt än tidigare. Eftersom vi blev avrådade att använda intervjuer som metod kommer arbetet möjligtvis att ge en annan bild av ungdomar och brottslighet än vad det hade gjort om vi hade intervjuat socialsekreterare, vilket är intressant att ha i åtanke.

Efter att gemensamt ha kommit fram till att den mest lämpade metoden för oss- och vår studie numera skulle vara en typ av textanalys, nämligen dokumentanalys, började vi gemensamt att hitta, läsa och studera tidigare forskning som ansågs relevant och intressant för vår studie. Som tidigare nämnt så sökte vi forskning inom ämnet i både läroböcker såväl som vetenskapliga och internationella artiklar. I samband med detta började vi sakta men säkert att tillsammans diskutera- och ta fram olika teman till det avsnitt som behandlar tidigare forskning. De fem följande teman kom som nämnt ovan att bli, "Ungdomsbrottslighet", "Klassbakgrund", "Risk- och skyddsfaktorer", "Vad dömda ungdomar vill ha/behöver för en positiv förändring" och "Kommunens insatser för unga kriminella". Den huvudsakliga anledningen till att vi valde att skapa teman var framförallt för att tydliggöra avsnittet både för oss själva- och för läsaren, just eftersom att detta avsnitt uppenbarligen innehåller väldigt mycket text och information. En indelning i form av teman ansåg vi skulle göra det enklare för läsaren att hänga med i texten och kunna ta åt sig all den information som beskrivs, då det blir en tydlig röd tråd att följa under läsningens gång. Vi kom alltså gemensamt fram till fem stycken teman som vi ansåg lämpliga och viktiga för vår textanalys, i förhållande till att vidare kunna besvara vår frågeställning. Dessa teman gav oss även ytterligare möjlighet att djupdyka i- och analysera den tidigare forskningen och informationen på ett bra, smidigt och gynnande sätt för vår studie.

5.1. Forskningsetiska överväganden

I detta arbete genomfördes inga intervjuer för att få svar på arbetets frågeställning, utan empirin utgörs i detta fall av officiella dokument. På grund av detta behövdes inga etiska överväganden göra gällande vilka informanter som vore mest lämpliga för arbetet, och inte heller krävs det ett större etiskt övervägande vid val av dokument. Dock är det av stor vikt att

dokumenterna behandlas med respekt och att moralen får ta stor plats, i mån om att vara etisk mot författarna som skrivit respektive dokument. Vidare är det inte av intresse att hänga ut någon av dokumenterna som tas upp för analys, utan analyserna har genomförts, på respektive dokument, endast i syfte om att forska kring ämnet i fråga. På så vis har vi genomgående under arbetets gång haft ett etiskt övervägande kring hur samtliga dokument skildras i arbetet, så att läsaren ska känna att det är gjort på ett objektivt sätt.

5.2. Dokumentanalys

För att finna en förståelse över socialt beteende i olika miljöer och kulturer räcker det inte enbart att lyssna till hur människor i dessa miljöer beskriver det, utan skriftliga redogörelser är även av stor vikt. Dessa skriftliga redogörelser kan bestå av olika former av dokument och artefakter, som är producerade för att ha en plats inom den sociala kontexten och har vidare en berikande egenskap. Den kvalitativa metod som tagits fram för att kunna tolka stumma bevis, i form av olika utformade texter, kallas för dokumentanalys och är den valda metod som anses vara mest relevant för detta arbete. En dokumentanalys är vidare en benämning för att samla in, bearbeta samt tolka diverse dokument och texter. Utöver denna metod finns det ett flertal andra metoder som fungerar till att analysera dokument som man samlat in. Utrymmet räcker dock inte till för att djupare gå in på andra analystekniker men några av dessa metoder är exempelvis diskursanalys, innehållsanalys och semiotisk analys. Bryman (2018) har punktat upp fyra bedömningskriterier som är skapta i syfte om att avgöra hur kvalitativt ett dokument är. Vidare förklaras även skillnaden mellan "personliga" och "officiella" dokument, varav det sistnämnda även kan delas in i "officiella dokument från statliga myndigheter" samt "officiella dokument från privata källor". Både de fyra kriterierna som avgör ett dokumentets kvalitet samt de olika typerna av dokument kommer nedan att förklaras närmare (Bryman, 2018).

5.2.1. Fyra bedömningskriterier

Bryman (2018) beskriver fyra bedömningskriterier som rör dokumentets kvalitet vilka är; Autenticitet, Trovärdighet, Representativitet samt Meningsfullhet. "Autenticitet" är ett krav som innebär att dokumentet i fråga ska vara äkta och komma från ett uppenbart ursprung. Med "Trovärdighet" ska materialet vara felfritt samt inte vara förvrängt på något vis av författaren. "Representativitet" innebär att man ska undersöka om materialet är typiskt i det avseende att materialet kommer från en viss kategori, och om fallet inte är sådant bör man ifrågasätta om man vet till vilken grad materialet inte är typiskt. Det sista kriteriet, "Meningsfullhet", syftar till att se till så att materialet är så tydligt som möjligt samt begripligt för läsaren. Dessa fyra kriterier är relativt hårddragna som Bryman (2018) menar ska ligga till grund för hur diverse dokument ska bedömas vid en analys. Detta för att kunna komma fram till hur riktigt ett dokument är, och om det vidare är logiskt att använda sig utav dokumentet i fråga i ett forskningssammanhang (Bryman, 2018).

5.2.2. Personliga dokument

I kategorin "personliga" dokument tillhör texter såsom brev, dagböcker samt självbiografier, som ofta historiker använt sig av, men mindre av samhällsvetare då det finns en risk att utnyttja sådana källor endast i de fall där upphovsmannen har skrivit texten på grund av uppmaning från forskare. Vidare har exempelvis en dagbok som varit forskarstyrd utnyttjats i sammanhang där metoden har krävt en datainsamling i kvantitativa och kvalitativa

undersökningar. Bortsett från detta finns det även dagböcker samt brev som inte är skrivna i den mening av att en forskare har styrt texterna. De som skriver brev väljer en kommunikationsform som kräver svar från en annan människa medan de som skriver dagböcker skriver för sig själv i det flesta fall. Om dagboken dock är avsedd att bli läst av andra personer behöver man skilja den från en annan form av ett personligt dokument, vilket är en självbiografi, som även denna kan skrivas med uppmaning av en forskare. När ett personligt dokument, alltså ett "privat" dokument, är under bedömning har "Autenticitets" kriteriet en uppenbar betydelse, där det bör ifrågasättas om författaren av exempelvis en dagbok är upphovsmannen. När det kommer till "Trovärdighet" som ett kriterium finns det två saker som bör tas i bör hållas i åtanke och dessa är dels hur riktig texten är, och dels om texten faktiskt återger de sanna tankarna samt känslorna som författaren i fråga hade. Vidare är "Representativitet" ett viktigt kriterium vid bedömning av "privata" dokument. Detta då kunskapen avseende läsning samt skrivande var avsevärt sämre förr, vilket innebär att dagböcker och självbiografier som är bevarade, är en produkt från över- och medelklassen då det var dem som kunde läsa och skriva. Det är därmed av stor vikt att undersöka varför just ett dokument har överlevt under åren samt huruvida det finns dokument som slängts bort, och även ifrågasätta om dokumentet räcker till som en representativitet över ett ämne. Vidare kan det vara problematiskt att urskilja "Meningsfullhet" i sådana dokument då vissa dokument kan ha tagit skada eller att författaren använt sig av koder eller förkortningar som i dagsläget kan vara svårt att tyda. Det kan även vara så att författaren haft särskilda värderingar som varit en gemensam faktor hos mottagaren, som gjort att författaren inte känt sig vara i behov av att förklara vilket kan vara en utmaning att bedöma om materialet är begripligt (Bryman, 2018).

5.2.3. Officiella dokument

Officiella dokument kan komma både från statliga myndigheter samt från privata källor. Statliga myndigheter lämnar ut information som kan anses vara av nytta för samhällsforskare. Dessa typer av texter kan utgå från statistisk information såväl som exempelvis riksdagsprotokoll eller policydokument. Offentliga dokument från statliga myndigheter uppfattas oftast som "Autentiska", så länge de är tydliga samt begripliga för forskaren. Kriteriet avseende "Trovärdighet" kan dock väcka tankar kring huruvida dokumentet innehar felaktig information eller inte, då det historiskt funnits sådana texter som innehållit skevare information. Därmed är det av stor vikt att använda sådana dokument med försiktighet då material med detta ursprung kan antas vara korrekt men bör behandlas som en skildring av verkligheten. "Representativitet" kan vara en komplicerad fråga i detta sammanhang då dessa dokument är unika med en officiell karaktär som gör dem intressanta. I en forskningskontext som är kvalitativ är frågan huruvida fallet är representativt i sig, inte en meningsfull fråga då det inte finns några fall som kan vara representativt i en statistisk mening (Bryman, 2018)

De officiella dokument som har sitt ursprung i privata källor beskrivs som heterogena och kan finnas i olika slag, men den form av dokument som är förekommande är de dokument som kommer från företag samt organisationer. I dessa sammanhang är dokumenten i vissa fall offentliga såsom pressmeddelanden, måldokument och annonser medan andra dokument som ett företags mötesprotokoll eller nyhetsbrev inte är officiellt. Dessa typer av material kan användas av etnografiska forskare som genomför en studie kring en organisation, men i de fall där det är svårt att få tillgång till privata dokument får forskaren förlita sig på dokument som är tillgängliga för allmänheten, vilket bör göras kritiskt. Även officiella dokument som kommer från privata källor bör granskas enligt de fyra kriterierna. Dokument som har sitt

ursprung i privata källor, som organisationer eller företag, är såväl som officiella dokument från statliga myndigheter mest sannolikt autentiska samt meningsfulla. Detta samtidigt som den som analyserar dokumenten behöver lägga ett större arbete kring frågan gällande trovärdighet samt representativitet, då författaren bakom ett dokument vill förmedla en idé eller en ståndpunkt i de flesta fall. Ett dokument kan exempelvis utformas av särskilda synsätt eller perspektiv som en organisation eller ett företag vill förmedla, vilket innebär att dokumentet i fråga förmodligen inte är skrivet utan felaktigheter eller förvrängningar. Dokument måste alltså alltid ifrågasättas och granskas kontinuerligt då en analytiker inte kan utgå från att ett dokument är fullständigt objektivt (Byman, 2018)

5.3. Beskrivning av arbetsfördelning

När det gäller fördelning av arbetet så har vi under större delen av skrivandets gång suttit tillsammans och skrivit. Vi lade upp en struktur i form av att vi tillsammans, vid varje nytt kapitel diskuterade hur- och vad som skulle skrivas. Utifrån detta gjorde vi en planering i punktform angående vad som skulle lyftas i avsnittet. Därefter har vi både skrivit många delar tillsammans, och andra gånger tillsammans delat upp emellan oss vem som ska skriva vad. Under exempelvis "tidigare forskning" arbetade vi tillsammans fram teman, som vi sedan delade upp emellan oss, för att även kunna skriva på egen hand hemifrån. Arbetsfördelningen ser alltså jämn ut, båda författare har varit lika aktiva och deltagande under hela arbetets gång.

6. RESULTAT OCH ANALYS

De dokument som valts ut för djupare analys är artikeln "Med en fot inne... att motverka rekrytering av unga till kriminella nätverk med stöd av arbetssättet social insatsgrupp" samt en SIG-manual som Socialtjänst Öster i Malmö Stad tagit fram, som förklarar arbetet med den sociala insatsgruppen. Samtliga texter som har analyserats är skrivna under senare 2000-tal. Resultatet kommer vidare att bestå av analyser gjorda med den valda metoden, dokumentanalys, där dokumenten kommer att diskuteras, jämföras samtidigt som vi kommer att dekonstruera dokumenten. Det kommer därmed att ske en djupdykning i samtliga dokument för att kunna genomföra en bedömning kring huruvida dokumenten uppfyller de kriterier de bör göra, samt om de fyller en funktion där de kan klassificeras som pålitliga dokument (Bryman, 2018).

Till att börja med kommer vi att avgöra om dokumenten kategoriseras som "personliga" eller "officiella" dokument för att därefter stegvis följa de fyra kriterier som Bryman (2018) lyfter upp, vilka lägger en grund för huruvida ett dokument är kvalitativt, pålitligt och om dokumentet kan antas vara objektivt. På så vis möjliggörs en djupare förståelse av dokumenten som avslutningsvis kommer att kunna besvara arbetets frågeställning. Resultatet kommer därför närmast att delas upp- och analyseras utifrån de tre olika dokumenten som tidigare använts- och studerats gällande Sociala insatsgrupper som verksamhet. Detta både utifrån de fyra ovan nämnda kriterierna såväl som i förhållande till den forskning och teori som lyfts tidigare i arbetet (Bryman, 2018).

6.1. “Med en fot inne... att motverka rekrytering av unga till kriminella nätverk med stöd av arbetssättet social insatsgrupp”

Det första dokumentet som analyserades är artikeln “Med en fot inne... att motverka rekrytering av unga till kriminella nätverk med stöd av arbetssättet social insatsgrupp”. För att ta reda på om dokumentet i fråga är ett “personligt” eller “offentligt” dokument, krävdes det att se igenom strukturen på dokumentet samt förstå vilken typ av information som dokumentet och författaren haft som syfte att förmedla till läsaren. Det gick relativt snabbt att urskilja att dokumentet inte är ett “privat” dokument, detta då dokumentet i fråga varken är en text som är tagen ur en dagbok, eller en självbiografi (Bryman, 2018).

Dokumentet är, som tidigare nämnt, en artikel och därmed ett offentligt dokument som alla med tillgång till internet kan söka sig till. Vidare är dokumentet informativt där författaren förklarar den studie som gjorts samt syftet med denna, men den följande frågan är om dokumentet är ett officiellt dokument som kommer från statliga myndigheter eller om den har sitt ursprung i privata källor. Författaren, som även är forskaren, bakom dokumentet beskriver i dokumentet den studie som personen genomfört på en organisation, vilket är den sociala insatsgruppen. Dokumentet är vidare ett heterogent dokument samt en text som baseras på en etnografisk studie, där forskaren kan ha behövt ta del av organisationens privata källor för att få fram mycket av informationen som redovisas. Detta innebär i sin tur att dokumentet är officiellt och även av den typ som kommer från privata källor. Eftersom att dokumentet har sitt ursprung i just privata källor har den hanterats aktsamt samt objektivt, för att avgöra om texten är partisk eller utformad på så sätt att informationen endast är den som organisationen vill att läsaren ska få till sig och att viss information undanhålls. Det går dock att urskilja att författaren använt ett flertal utomstående källor som inte är privata utan offentliga, vilket kan intyga att texten är skriven ur en opartisk synvinkel där författaren ämnar att föra ut saklig och begriplig information (Bryman, 2018)

Sett ur de fyra bedömningskriterierna är dokumentet i fråga sannolikt autentiskt, detta då texten är tydlig samt begriplig för läsaren. Vidare kan dokumentet klassas som äkta eftersom att den baseras på en studie som genomförts på uppdrag av Styrgruppen vid den sociala insatsgruppen, och även genomförts inom ramen för författarens tjänst som lektor i socialt arbete vid institutionen för socialt arbete, Malmö högskola. Fortsättningsvis är dokumentet av äkta form då studien har blivit publicerad och är offentlig, vilket den troligtvis inte hade blivit om institutionen för socialt arbete hade ansett att materialet var inkorrekt eller oäkta. Studien som beskrivs i dokumentet har avrapporterats av Styrgruppen samt till samordnarna för Malmös sociala insatsgrupper, vilket innebär att det skulle finnas en chans att att dokumentet är partiskt och inneha förvrängningar, då studien ämnar att förklara det arbete som Malmös sociala insatsgrupper genomför. Det är dock högst troligt att fallet inte är sådant eftersom att författaren är, som tidigare nämnt, lektor vid institutionen för socialt arbete i Malmö högskola och har genomfört en studie som har granskats och har även ett språk som är felfritt. Därmed är kan detta dokument klassas som trovärdigt då dokumentet inte har som avsikt att dölja eller förvränga arbetssättet med sociala insatsgrupper, som beskrivs i dokumentet, utan att lyfta upp samt förklara hur arbetet ser ut. Det är dock av hög vikt att undersöka vilken effekt texten har på verkligheten och om det bildas en uppfattning av verkligheten som inte är fullt sann. (Bryman, 2018). Med följande citat går det däremot att urskilja att dokumentet har ett transparent fokus och att författaren högst sannolikt inte försöker att förvränga sanningen bakom arbetssättet som ska komma att utgöra studien;

“...Avsikt är att studien ska medverka med underlag för diskussion och utveckling av verksamheten...” (Cederberg, 2017).

Författaren har en tydlig ståndpunkt och förser läsaren med en text som ska fungera informativt, i syfte om att utveckla samt förhöja arbetssättet med sociala insatsgrupper. Materialet framstår som att det inte är felaktigt och är vidare typiskt för den kategori som den tillhör, vilket innebär att dokumentet även fyller funktionen av att vara representativt. Dokumentet är utformat på så sätt som en studie bör vara och kan därmed kategoriseras som en erkänd studie. Vidare innehar dokumentet ett material som beskriver hur ett specifikt arbetssätt fungerar och förklarar varför det är av intresse att framställa just detta. Därmed lever dokumentet även upp till kriteriet som beskriver meningsfullhet, då materialet har en tydlig karaktär och är begriplig. Läsaren får en förståelse för hur verksamheten arbetar samt vad syftet med detta är, vilket gör det relativt klart för läsaren om varför studien har tagits fram samt publicerats. Vidare är texten relativt lättillgänglig, dels på grund av att den är officiell men även på grund av att den är utformad med ett enkelt språk som gör det lätt för väldigt många att förstå och ta till sig (Bryman, 2018)

Den sociala insatsgruppen förklaras som en frivillig insats vilken ungdomar mellan 15-21 år, som redan har andra insatser från Socialtjänsten och vill ta sig ur kriminalitet, kan bli erbjudna. Dessa ungdomar som faktiskt tar till sig hjälpen genom insatser från en social insatsgrupp, och visar att de strävar efter en livsstilsförändring, kan likställas med vad Moffitt (1993) beskriver som en ungdom med ett ungdomsbegränsat antisocialt beteende. De ungdomar som har ett ungdomsbegränsat antisocialt beteende är brottsbenägna under sin tonår och lämnar sedan detta beteende, till skillnad från de ungdomar som har ett livstidspersistent antisocialt beteende och praktiskt taget begår brott även under hela vuxna livet. De ungdomar med ett ungdomsbegränsat antisocialt beteende ser konsekvenserna som kommer med brottsliga handlingar, vilka är negativa, och ser möjligtvis chansen till ett bättre liv med hjälp av sociala insatsgruppen. Den sociala insatsgruppen ska stödja ungdomen till att möjliggöra och hjälpa ungdomen att inse att det faktiskt finns en ljusare framtid för personen, än vad som hade kommit med kriminalitet, vilket i sin tur gör det aningen enklare för ungdomen att sluta begå brottsliga handlingar samt lämna kriminalitet. Den andra personlighetstypen som Moffitt förklarar som ett livstidspersistent antisocialt beteende, beskrivs som en person med neurofysiologiska samt temperamentmässiga problem, som uppvisar ett brottsligt beteende under hela livet. I detta sammanhang är det inte lika sannolikt att dessa personer faktiskt söker eller tar till sig den hjälp som kan erbjudas genom sociala insatsgrupper, utan lockelsen till att begå brott ligger som en alltför stor grund i deras liv, vilket kan sammanfattas med följande citat (Moffitt, 1993);

“... det tar mycket kraft att lämna ett kriminellt liv. Enligt socialtjänsten och polisens kartläggning finns en hel del ungdomar som kan vara aktuella men att det är svårt att motivera dem...” (Cederberg, 2017).

Sett ur en mer övergripande synvinkel kommer majoriteten av alla ungdomar som begår brott från stadsdelar som är socioekonomiskt lägre. I dokumentet framgår det information om att sociala insatsgrupper skapades inom Malmö stad för att ha en inverkan på kriminalitet inom socioekonomiskt låga områden i Malmö. Såsom Hilde (1996) beskrev om att en subkultur växer fram inom förorter samt att den anammas och lever vidare genom andra ungdomar, kan ligga som grund till att insatser som sociala insatsgrupper riktar in sig på utsatta områden.

Fokusområdet med Sig är som sagt att, genom nya intressen, få ett avbrott från kriminalitet. Om ungdomen återfår exempelvis ett nytt fritidsintresse där ungdomen tillbringar tiden efter skolan och på lång sikt får en ny typ av vänner, kan ungdomens beteende förändras i liknelse med inlärningsteorin. Om de nya vännerna har andra värderingar samt intressen, kan dessa komma att imiteras av ungdomen. Om brottsliga kamrater inte längre finns i den nya vänskapskretsen, kommer ett brottsligt beteende sannolikt inte existera, då det inte längre finns ett sådant beteende för ungdomen att imitera eller lära in (Cederberg, 2017). Detta sker precis likadant som när det brottsliga beteendet lärs in genom samspel med andra personer. I följande citat beskrivs det samspel som sociala insatsgrupper strävar efter att uppnå med ungdomarna;

“...När vännerna har andra intressen och andra värderingar kan de komma att så småningom övertas av den unge. Det kan motverka fortsatt kriminalitet...”

Detta innebär slutligen att det brottsliga beteendet skulle kunna upphöra med hjälp av en social insatsgrupp, i de fall där ungdomen anammar ett beteende som inte är antisocialt, genom interaktion med vänner eller föreningar som inte uppvisar ett brottsligt beteende (Cederberg, 2017).

6.2. Manual för Sociala Insatsgrupper - Socialtjänst Öster Malmö

Det andra dokumentet som analyserades är en så kallad manual, för Sociala Insatsgrupper på Socialtjänst Öster i Malmö. Dokumentet togs emot i pappersform under VFU (verksamhetsförlagd utbildning) på Socialtjänst Öster, just för att erhålla kunskap kring SIG som verksamhet. Som nämnt ovan så är denna manual ej publicerad och finns därför inte på internet, men kommer att finnas som bilaga i slutet av arbetet. Denna manual är framtagen av verksamheten själv (bestående av verksamhetschef tillsammans med samordnare och behandlare) och beskriver verksamheten och hur de arbetar. Manualen skapades med syfte att sprida information- såväl som att stötta andra myndigheter, aktörer m.m. i förståelsen av verksamhetens syfte och arbete. Manualen fungerar också som ett stöd i implementering- och/eller utveckling av SIG som verksamhet inom andra kommuner och stadsområden. Manualen behandlar bland annat “SIG vid Socialtjänst Öster”, “Framgångsfaktorer av SIG i Öster” såväl som “Metoder i arbetet”. Analysen av detta dokument kommer att redovisas härnäst.

Först och främst är det viktigt för den kommande analysen att undersöka huruvida dokumentet är ett ”personligt” eller ett ”offentligt” dokument. Vi kunde dock snabbt konstatera att detta dokument inte är ett ”privat” dokument, detta eftersom att det varken är en självbiografi eller en text tagen ur en dagbok. Dokumentet är snarare ett ”offentligt” dokument, med syfte att sprida information och kunskap kring verksamheten och dess syfte och arbetsform (Bryman, 2018).

Analysens process- och tillvägagångssätt ser lika ut- och har skett på lika sätt som för dokumentet beskrivet ovan. Vi konstaterade att manualen är ett offentligt dokument, i detta fall kallat för ett officiellt dokument, enligt Bryman (2018). Nästa steg i analysen kom därför att bli att ta reda på huruvida dokumentet är ett officiellt dokument som kommer från statliga myndigheter, kontra ett officiellt dokument som skapats av privata källor. Som nämnt ovan så är manualen skriven och framtagen av verksamheten själv vilket innebär att informationen härstammar ur privata källor, likt dokumentet ovan. Informationen som beskrivs i

dokumentet kommer ifrån verksamheten- och dess yrkesverksamma själva. Med tanke på att informationen härstammar ur privata källor har även detta dokument hanterats både aktsamt och objektivt, med beaktande i att verksamheten själv tagit fram dokumentet. Den främsta anledningen till att vi väljer att beakta detta noggrant är för att kunna tolka- och avgöra om texten möjligtvis är partisk eller vinklad på något sätt, vilket kommer att analyseras ytterligare i följande text (Bryman, 2018).

Fortsättningsvis kommer dokumentet att analyseras utifrån de fyra olika bedömningskriterierna som Bryman (2018) beskriver i en dokumentanalys. Det första kriteriet som Bryman (2018) beskriver är autenticitet och vi har konstaterat att dokumentet med stor sannolikhet är autentiskt. Anledningen till att vi gör denna tolkning är att både ursprung- och text är både tydligt och uppenbart för läsaren. Dokumentet har uppenbarligen producerats inom ramen för organisationen, vilket framgår tydligt i form av att det är en manual. Vidare har dokumentet analyserats utifrån huruvida det kan klassas som äkta eller ej. Manualen kan med stor sannolikhet klassas som äkta med tanke på att syftet med dokumentet är att sprida kunskap- och information till övriga myndigheter/aktörer såväl som att stötta andra Socialtjänster i implementering såväl som utveckling av SIG som verksamhet. Vi finner inga möjliga förklaringar till att manualen skulle lyfta information som är oäkta eller felaktig, då det absolut inte skulle hjälpa- eller gynna någon. Tanken är snarare att dokumentet ska hjälpa- och stötta andra i att utveckla en väl fungerande verksamhet, för att vidare lyckas hjälpa så många som möjligt, med bästa möjliga förutsättningar. Däremot har vi, som tidigare nämnt, haft ett någorlunda kritiskt tänkande gentemot dokumentet eftersom det som sagt är skrivet av verksamheten själv. Det finns en viss möjlighet att man valt att "undanhålla" viss information eller också framställa verksamheten som bättre och mer välfungerande än den egentligen är. Vi har dock haft detta i åtanke och därför jämfört informationen i manualen med våra andra dokument och dess information. Vi kunde därmed konstatera att informationen i alla tre dokument stämmer överens kring syfte och arbete. Avslutningsvis kan man också konstatera att det uppenbarligen är en viss skillnad på föregående dokument och detta, trots att båda dokumenten klassas som officiella dokument ur privata källor. Det är en viss skillnad i faktumet att föregående dokument handlar om en studie som gjorts av någon utomstående, jämfört med detta dokument där de yrkesverksamma inom verksamheten själva har beskrivit sin verksamhet- och arbetsform (Bryman, 2018). Även detta har vi dock haft i åtanke och faktum är att manualen lyfter även utmaningar m.m. i sitt arbete, vilket vi har valt ut ett citat från manualen för att förtydliga ytterligare,

“Att arbeta med denna målgrupp är en utmaning, dels utifrån de stora vinster som individen ofta upplever med sin kriminalitet, dels utifrån att de över tid utvecklats och befast ett normbrytande beteende.”

Nästa kriterier handlar om trovärdighet och här har vi konstaterat att dokumentet med högst sannolikhet är trovärdigt, detta utifrån att vi har jämfört manualens information med övriga två dokument som använts i studien. Informationen stämmer överens och är korrekt, den är alltså ej felaktig. Som nämnt ovan kan finns det återigen viss risk att författarna har förvrängt informationen någorlunda, med syftet att lyfta fram sin egen verksamhet som väl fungerande. Återigen har vi dock haft detta i åtanke men inte kunnat tyda några extrema tecken på att fallet skulle vara så (Bryman, 2018).

Vidare i en dokumentanalys så talar Bryman (2018) om representativitet vilket handlar om huruvida materialet är typiskt för den kategori som det tillhör, vilket vi anser att det är. Det framgår tydligt ur dokumentet att det faktiskt är just en manual, vilket gör det typiskt för den kategori som det tillhör. Som läsare förstår man syftet och har ingen anledning till att undra om dokumentet är något annat än en manual. Det framgår tydligt att man som läsare tar del av information som beskriver en verksamhet- och dess arbetssätt, och inte en undersökning exempelvis (Bryman, 2018). Detta framgår först och främst av manualens framsida och rubrik som lyder följande,

”SIG Manual – Socialtjänst Öster Malmö”

Avslutningsvis har vi analyserat Brymans sista kriterium, vilket är meningsfullhet och handlar om huruvida materialet är tydligt och begripligt. Manualen är tydligt upplagd och strukturerad vilket gör det begripligt för läsaren. Det är tydliga rubriker såväl som en tydlig röd tråd under läsningens gång. Det är även lättillgänglig information som inte skapar problem för läsaren att förstå- och hänga med (Bryman, 2018).

Vidare kommer dokumentet att förankras- och kopplas till forskning och teori som har lyfts tidigare i arbetet. Först och främst lyfter författarna till manualen betydelsen av ledning och organisation, vilket även Frederick Taylor lyfter i sin teori kallad ”The principles of scientific management”. Taylor menar att en chef bör känna av sin organisation mycket väl och att en organisation behöver en ledning som ska fungera genom att åstadkomma en lönsam, framgångsrik samt effektiv organisation (Taylor, 1911). Likt detta så lyfter SIG Östers manual hur ledningen har en stark- och viktig roll i varje medverkande organisation, framförallt när det gäller samverkan. Denna koppling kan sammanfattas i ett citat från manualen som lyder följande,

”Den yttersta ledningen i varje medverkande organisation har en nyckelroll när det gäller samverkan. Det är de som kan tillsätta resurser till arbetet och tydliggöra att arbetet ska genomföras.” (SIG Öster Manual, 2019).

Utifrån ovanstående citat kan man även konstatera att det är ledningen som har möjlighet att tillsätta resurser till arbetet samt tydliggöra att- och hur arbetet ska genomföras på bästa möjliga sätt, vilket man återigen kan koppla till vad Taylor diskuterar kring produktivitet. Han menar att produktiviteten på arbetet skulle öka i takt med att jobben förenklas och maximeras, vilket är just vad ledningen i SIG-verksamheter syftar till att göra. Taylor (1911) menar även att det är ledningens handlingar som korrelerar med hur effektiv organisationen är, vilket återigen kan kopplas till Sociala insatsgruppers synsätt på ledning i exempelvis detta citat,

“En ledning som efterfrågar resultat och en struktur för uppföljning av arbetet har visat sig betydelsefullt eftersom det skapar engagemang och motivation för de inblandade.” (Taylor, 1911).

Som nämnt i tidigare kapitel om Sociala insatsgrupper, utifrån Östers manual, så har man konstaterat en hel del mänskliga vinster med att arbeta med denna målgrupp. I Östers SIG-verksamhet talar man om mänskliga vinster i form av att både individerna själva- såväl som personer i deras nära omgivning påverkas positivt. Det handlar om exempelvis föräldrar, syskon, släktingar, vänner m.m. som även de får en ökad möjlighet att leva ett positivt liv och utvecklas gynnsamt vilket uppenbarligen i längden också stärker bandet- och relationen

mellan individen själv och dess övriga personer i omgivningen. Detta kan man koppla till Hirschis teori om sociala band, som även detta lyfts i teoriavsnittet. Hirschi menar bland annat att de människor som har ett försvagar socialt band till omgivningen löper större risk att begå brott. En god anknytning såväl som hälsosamma relationer är viktiga faktorer som tycks påverka människan till att försvaga de impulser som skulle kunna få en människa att begå brott. Fortsättningsvis kan man alltså konstatera att en lyckad SIG-insats med stor sannolikhet kan leda till förstärkta sociala band mellan individen och hans omgivning, vilket vidare minskar risken för att nya brott skall begås (SIG Öster Manual, 2019).

Avslutningsvis så lyfter författarna av SIG manualen hur man även ser vinster av att arbeta med denna målgrupp, i individens närmiljö. Här syftar man på att de individer som faktiskt lyckas lämna en kriminell livsstil, med hjälp av SIG, kan agera förebilder för andra individer som också vill lämna en kriminell livsstil och påverka dessa positivt. Som förebild för någon annan så är möjligheten stor att man lyckas lära den andra individen nya tankemönster och perspektiv, vilket man kan koppla till Akers inlärningsteori (Jennings och Akers, 2011). Följande citat från SIG manualen ligger till grund för kommande analys- och koppling,

”Vi ser även vinster i individens närmiljö i form av att de individer som bryter med sin kriminella livsstil kan utgöra positiva förebilder och en positiv ”smittoeffekt” för andra individer, yngre som äldre, som har en önskan om att leva ett liv utan kriminalitet.” (SIG Öster Manual, 2019).

Akers (2011) menar att brottsligt beteende är något inlärt, att det lärs genom sociala samspel med andra likatänkande personer. Det brottsliga beteendet och de brottsliga gärningarna lärs- och kopieras genom imitation, man tittar på hur andra personer handlar och handlar vidare likadant själv. På grund av detta lägger teorin både vikt- och fokus vid brottsliga kamrater. Man menar helt enkelt att brott är ett beteende som lärs in genom interaktion med vänner, föreningar eller familj. Utifrån detta kan man dra kopplingen till att en individ som levtt ett kriminellt liv- och begått brottsliga handlingar förmodligen har varit en så kallad brottslig kamrat till någon annan, som lärt- och imiterat hans handlingar. Om hen väljer att lämna den kriminella livsstilen så finns det en möjlighet att andra individer följer detta och lär sig att leva ett kriminalitetsfritt liv, snarare än att begå brottsliga handlingar. Ju färre brottsliga kamrater som finns kvar, desto färre nya brottslingar kommer det att bli, just eftersom det finns färre individer att imitera- och lära sig av. Det blir alltså en typ av positiv ”smittoeffekt”, precis som författarna av SIG manualen menar (SIG Öster Manual, 2019).

6.3. “Studier om sociala insatsgrupper. Resultatuppföljning av ungdomar i SIG och utveckling av lovande arbetsformer”

Det tredje och sista dokumentet som valdes ut för analys är artikeln skriven av Socialstyrelsen. Detta dokument är, likt de två förstnämnda, ett officiellt dokument men dock inte från privata källor utan från statliga myndigheter. Dokumentet är av ett uppenbart ursprung då det ur materialet framgår att socialstyrelsen, på uppdrag av regeringen, genomfört studierna som beskrivs i dokumentet (Bryman, 2018).

Dokumentet är högst sannolikt äkta på grund av att det är officiellt samt att den tagits fram efter regeringens begäran, och att det faktiskt är en myndighet i Sverige som utformat materialet, vilket innebär att dokumentet lever upp till kriteriet avseende autenticitet. När det kommer till att bedöma huruvida dokumentet är trovärdigt eller inte är det av stor vikt att vara

beakta dokumentet med en viss försiktighet, då dokumentet kommer att behandlas som en skildring av verkligheten. Som tidigare nämnt är dokumentet skrivet av en statlig myndighet som har studerat verksamheter med sociala insatsgrupper utifrån, och inte av den egna verksamheten i sig, vilket leder till en mindre risk för att dokumentet skulle vara förvrängt. Vidare har författarna här ingen direkt anledning till att förvränga informationen, eftersom att det inte finns något syfte i att vara partisk. Dessutom är dokumentet framtaget detta år, alltså år 2020, vilket innebär att informationen som tagits fram sannolikt är väldigt färsk, trovärdig och sann i tiden (Bryman, 2018). För att vara ett dokument som är framtaget av en myndighet samt på begäran av regeringen, så kan dokumentet i fråga klassas som representativt, se följande citat;

“Socialstyrelsen har av regeringen fått i uppdrag att under 2018 och 2019 stödja huvudmän och yrkesverksamma inom den sociala barn- och ungdomsvården genom insatser...”

“... Inom ramen för det uppdraget har myndigheten fortsatt att studera sociala insatsgrupper (SIG)”

Detta då det tydligt framgår varför dokumentet tagits fram samt vem som skrivit det. Materialet kan vidare kategoriseras som en rapport, vilken beskriver två studier som genomförts av Socialstyrelsen. Det framgår vidare väldigt tydligt att dokumentet behandlar två olika studier varav den ena syftar till att göra en resultatuppföljning av ungdomar i sociala insatsgrupper och den andra behandlar utveckling mot lovande arbetsformer. Slutligen är dokumentet av en tydlig form, har ett uppenbart syfte samtidigt som informationen genomgående är lättillgänglig och materialet är utformat relativt transparent, vilket kan likställas med att dokumentet uppfyller det fjärde och sista kriteriet, meningsfullhet (Bryman, 2018).

För att förankra tidigare forskning med dokumentet som analyserats, beskriver författarna att det finns en tydlig koppling till forskning som avser risk-och skyddsfaktorer för ett normbrytande beteende, och även vilken typ av stöd som ungdomar behöver för att kunna lämna en livsstil som utgörs av kriminalitet. En riskfaktor som skulle kunna vara exempelvis en händelse eller ett förhållande som ökar risken för ett normbrytande beteende, beskrivs inom tidigare forskning som något identifierbart. Detta för att kunna observera samspelet mellan riskfaktorer och det normbrytande beteendet, vilket även tydliggörs i dokumentet som analyserats;

“Innan samtycke kan inhämtas gör SIG-verksamheterna en strukturerad riskbedömning av ungdomarna. Detta för att säkerställa att SIG är rätt insats för ungdomen och för att sedan kunna anpassa intensiteten i insatserna till den fastställda nivån av risk och tillgången till skyddsfaktorer”

Som nämnt i citatet är det även viktigt att fokusera på skyddsfaktorer och inte bara riskfaktorerna som påverkar ett brottsligt beteende. I dokumentet beskrivs det att verksamheter med sociala insatsgrupper uppskattar samt uppmuntrar ett starkt stöd från föräldrarna, för att kunna säkerställa att ungdomen har en skyddsfaktor, som kan vara till stor hjälp under tiden som ungdomen erhåller hjälp i form av insatsen sociala insatsgrupper. I avsnittet som behandlar tidigare forskning, betonar Andershed och Andershed (2019) betydelsen av ett positivt förhållande mellan ungdomen och dess familj, samt deras förmåga

att kunna ta till sig de insatser som erbjuds. Detta beskrivs, i dokumentet, som en grundläggande faktor till att arbetet med ungdomen ska kunna fungera;

“Ett samtycke, där både den unge och familjen är på det klara med vad SIG innebär och som båda gett sitt godkännande till, ses som en grundläggande förutsättning för det fortsatta arbetet”

De ungdomar som däremot inte har en sådan skyddsfaktor tas upp för diskussion inom verksamheten och blir vidare kanske inte erbjudna insatser via sociala insatsgruppen, just på grund av att ungdomen inte har någon i sin närhet som kan vara motiverande. Huruvida det är rätt eller fel att ungdomar prioriteras på detta vis kan självklart tas upp i vidare diskussion, eftersom att det finns minst lika många kriminella ungdomar utan skyddsfaktorer som de ungdomar som har skyddsfaktorer. En skyddsfaktor kan även likställas med de ungdomar som har starka sociala band, som Hirschi beskriver i sin teori om sociala band. En ungdom som har begått brott, trots att personen har starka sociala band, har ett större skyddsnät och en större möjlighet till att kunna anamma en insats såsom sociala insatsgruppen. Vidare minskar riskerna för ungdomen i fråga att fortsättningsvis begå brott, då de starka sociala banden är en hjälpsam faktor och vägleder ungdomen i samband med insatsen till att lämna den kriminella livsstilen (Hirschi, 2002).

När en ungdom väl lämnar en kriminell livsstil är det ofta förekommande att ungdomen uttrycker att hen behöver en sysselsättning för att kontinuerligt hålla sig ifrån kriminella handlingar, vilket även påpekas inom tidigare forskning. Genom samverkansforum, som beskrivs i dokumentet, skapas förutsättningar för ungdomen att snabbare få hjälp och stöd med att hitta en sysselsättning. En sådan sysselsättning kan exempelvis vara i form av arbete, som ungdomen kan få genom en arbetsmarknadsåtgärd, vilket är ytterligare ett exempel över hur den sociala insatsgruppen arbetar med ungdomar som vill lämna en kriminell livsstil. På så sätt blir ungdomen bemött i den situation som ungdomen befinner sig i, vilket skapar en grundläggande tillit för parterna emellan (Socialstyrelsen, 2020).

7. DISKUSSION

I följande kapitel kommer studiens resultat och analys att diskuteras. Vi kommer även att lyfta våra egna tankar- och reflektioner som dykt upp under studiens gång. För att strukturera upp- och tydliggöra kommande diskussion har vi valt att precisera och besvara studiens frågeställningar.

Syftet med studien var att undersöka hur man med stöd av tidigare forskning skulle kunna förklara ett brottsligt beteende hos ungdomar. Studien ämnade även till att undersöka hur insatsen Sociala Insatsgrupper (även kallat SIG) i Malmö stad arbetar med unga som lever en kriminell livsstil. Med hjälp av den information som framkom under arbetets gång, undersöktes det hur informationen om Sociala Insatsgrupper harmonierar med tidigare forskning och teori.

- Hur kan tidigare forskning kring ungdomsbrottslighet förklara ungdomars brottsliga beteende?
- Hur arbetar Sociala Insatsgrupper (SIG) i Malmö stad med unga som lever en kriminell livsstil?
- Hur harmonierar Sociala insatsgruppers arbetssätt med tidigare forskning och teori?

För att undersöka och besvara ovanstående tre frågeställningar, så studerades- och analyserades tre olika dokument. Ur tidigare forskning kring ungdomsbrottslighet framkommer det bland annat att Jerzy Sarnecki (Estrada & Flyghed, 2017) kännetecknar ungdomsbrottslighet som en gruppaktivitet. Det innebär, precis som det låter, att ungdomar ofta begår brott tillsammans i grupp. Detta kännetecken kan vara tydligt inom framförallt förorter där kriminalitet i grupp skapar en subkultur, vilket framkommer ur dokumentet ”Med en fot inne... att motverka rekryterig av unga till kriminella nätverk med stöd av arbetsstättet social insatsgrupp”. I samband med detta framkommer det även att den aktuella insatsen, Sociala Insatsgrupper, skapades i mån om att ha en inverkan på kriminalitet inom socioekonomiskt låga områden. Rent övergripande kommer en majoritet av unga kriminella från stadsdelar som är just socioekonomiskt lägre, vilket gör att klassbakgrund kan ligga som en grund till att ett kriminellt beteende utvecklas hos ungdomar. Detta då det skapas subkulturer inom förorter som anammas av ungdomar och lever vidare som Hilde (1996) beskriver det.

Ur samtliga dokument framkommer det att arbetet med ungdomar genom sociala insatsgrupper grundar sig i en god samverkan mellan diverse myndigheter, som alla har ungdomen i fråga som ett gemensamt ärende. Socialtjänst, polis och andra myndigheter/aktörer arbetar tillsammans för att hjälpa- och stötta individer som vill lämna en kriminell livsstil. Detta är till synes en positiv faktor med sociala insatsgrupper då ungdomen inte behöver uppta egna kontakter med olika myndigheter på egen hand, och slipper vidare att upprepa sig om en och samma händelse ett flertal gånger. Den positiva aspekten är just att man samlar alla parter på en och samma plats, för att diskutera bästa möjliga utfall för ungdomen och vidare komma fram till en snabb åtgärd, då sociala insatsgrupper konkurrerar med lockelsen av att stanna inom en kriminell värld. Samtidigt kan snabba åtgärder även vara lite svårt för ungdomen exempelvis om en ungdom blir erbjuden ett arbete, som den sociala insatsgruppen kan bistå med genom arbetsmarknadsåtgärder. Detta då det finns en chans för att ungdomen slussas ut i arbetslivet alldeles för fort, speciellt i de fall som ungdomen aldrig arbetat förut. En negativ konsekvens av detta skulle vidare kunna vara att ungdomen inte orkar med trycket av att plötsligt behöva ha förväntningar på sig, som kan resultera i att ungdomen vänder ryggen till de insatser hen har blivit erbjuden.

I de flesta utfall framstår dock sociala insatsgrupper som en fungerande insats för ungdomar som vill lämna en kriminell värld, och mycket av detta beror just på att ungdomen kan förlita sig på en samordnare som tar tag i saker och får det att rulla på med nya förändringar. Utöver att samordnaren spelar en stor roll i ungdomens utslussning från kriminalitet, är den bakomstående familjen möjligtvis en större del. I samtliga dokument som analyserats framkommer det att det underlättar när ungdomen har en stöttande familj som ska fungera som en skyddsfaktor, samt att sociala insatsgrupper inte brukar erbjuda hjälpen till de ungdomar som inte har denna skyddsfaktorn då arbetet anses vara för omfattande. Detta skapar en sorts problematik som inte tycks diskuteras i den utsträckning som det bör göras. De ungdomar som vill lämna kriminalitet men inte har skyddsfaktorn som en familj kan innebära, behöver minst lika stor hjälp om inte än större, som de ungdomar som aktivt blir utvalda till att erbjudas sociala insatsgrupper. Prioriteringsordningen som sker här är inget som diskuteras vilket resulterar i att en stor andel ungdomar aldrig får chansen till att få hjälp när de behöver det. Risken som uppstår för de ungdomar som inte har en familj som skyddsfaktor, och inte blir utvalda, är att uteblivandet av hjälp blir ytterliggare en grund och faktor till att de begår brott och utvecklar ett brottsligt beteende.

Vad som även framkommer ur dokumenten, gällande SIG och hur de faktiskt arbetar med unga kriminella är att varje kommun- och dess alla stadsområden kan välja att rikta sin verksamhet till olika målgrupper, d.v.s. olika åldrar. På Socialtjänst Öster har man t.ex. valt att rikta verksamheten till individer över 18 år. Detta då man ansåg att stadsområdet redan hade kvalitativa verksamheter och insatser riktade till barn och ungdomar under 18 år, som riskerar att-/har utvecklat en kriminell livsstil. Vi anser dock detta någorlunda problematiskt, i form av att risken finns att en del ungdomar "hamnar mellan stolarna". Man är berättigad denna insats via den Socialtjänst som man tillhör, utifrån vilket stadsområde som man är bosatt i. Det skulle alltså kunna bli problematiskt om en ungdom under 18 år, som tillhör Öster, önskar insats via Sociala insatsgrupper. Enligt verksamhetens kriterier är denna ungdom då ej berättigad insats via Sociala insatsgrupper, på grund av sin ålder. I detta fall måste Socialtjänst Öster uppenbarligen lotsa ungdomen vidare till annan socialtjänst, som arbetar med ungdomar under 18 år. Även här riskerar det att uppstå problem i form av att ungdomen möjligtvis måste ta sig någon annanstans, förmodligen längre bort, vilket skulle påverka den motivation som ungdomen byggt upp till att lämna det kriminella livet. Hela tanken med SIG som verksamhet är att det ska gå snabbt, ungdomen ska kunna erbjudas insats fort, i samband med att motivationen faktiskt finns. Att behöva lotsa ungdomen vidare skulle därmed kunna innebära en fördröjning av insats och därmed också minskad motivation.

Vidare var syftet med arbetet att även undersöka huruvida informationen som framkom kring Sociala insatsgrupper, vilket sammanfattades ovan, harmonierar med utvald teori samt tidigare forskning kring ungdomsbrottslighet. Enligt tidigare forskning så framkommer det tydligt att de ungdomar som levit en kriminell livsstil- och varit dömda för allvarliga brott, menar att de först och främst behöver någon typ av sysselsättning för att kunna bryta med det kriminella livet. En sådan sysselsättning kan vara exempelvis studier eller arbete. Om ungdomarna lyckas ta sig ur kriminella kretsar och börjar gå i skolan, får de nya vänner som har andra värderingar, vilket kan påverka ungdomen i fråga till att ändra sina egna värderingar och lämna kriminalitet. Detta harmonierar uppenbarligen med den information som framkommer gällande Sociala insatsgruppers arbetsform, i form av att man bland annat lägger stort fokus vid att hjälpa- och stötta individen i att finna lämplig sysselsättning. Som nämnt tidigare så är t.ex. arbetsförmedlingen en aktör som alltid medverkar i den samverkan som sker. Sociala insatsgrupper stöttar individen i att upprätta kontakt med t.ex. arbetsförmedling eller annan sysselsättningsaktör, för att snabbt och smidigt finna ny sysselsättning som konkurrerar ut alla de sysslor som en kriminell livsstil innebär varje dag.

Att ungdomen finner en ny sysselsättning innebär att ungdomen omges av nya vänner samt en ny miljö där kriminalitet inte är en del av vardagen. Inom inlärningsteorin beskrivs det att ett brottsligt beteende lärs in genom att en person imiterar samt anammar det brottsliga beteendet från de personer som finns runt om. Precis likadant plockar ungdomen upp det beteendet som inte är kriminellt av de personer som ungdomen lär känna genom en ny sysselsättning. Därav är en sysselsättning väldigt viktig i processen som sker med ungdomen under tiden personen spenderar med att få hjälp av en social insatsgrupp, då detta är en chans för ungdomen att se att det faktiskt finns ett annat sätt att tänka och leva.

Likt det ovannämnda så framkommer det även ur tidigare forskning, gällande vad dömda ungdomar vill ha och behöver för positiv förändring, att de ofta behöver hjälp med att söka efter ny bostad. Många ungdomar har uppgett att de gärna vill starta om, på egen hand, ibland

i annan ort och ibland i samma ort. Även detta harmonierar med det arbete som Sociala insatsgrupper utför, med tanke på att man också hjälper- och stöttar individen att finna nytt boende, via Socialtjänstens boendesekreterare. Ungdomen slipper att undersöka detta på egen hand, även boendesituation- och flytt ingår i insatsens arbete. Många gånger måste en flytt ske fort, för att ungdomen exempelvis måste lämna kriminella vänner och kretsar, för att kunna bryta med det kriminella livet och detta strävar insatsen alltid efter. Man arbetar med ”snabba kvitton”, för att skapa snabb förändring, för att återigen lyckas konkurrera ut den kriminella världen.

I samtliga dokument som valts ut för analys påpekas vidare vikten av risk- och skydd, som även påtalas inom tidigare forskning, i den sociala insatsgruppens arbete med ungdomar. Vi tolkar det som att det skapas ett ”ideal” som beskriver vilken typ av ungdom som kan väljas ut och bli erbjuden hjälp i form av insatser som en social insatsgrupp kan bistå med. Det råder inga frågetecken om att en riskbedömning bör genomföras i samband med att man beslutar om en ungdom ska bli erbjuden insatsen, i mån om att alla parter ska vara medvetna om ungdomens bakgrund samt vad som skulle kunna ske runt ungdomen. Det som däremot ifrågasätts är varför ungdomar som inte har en närstående familj som skyddsfaktor inte blir erbjuden samma insatser, som en ungdom som har familjen som skyddsfaktor blir. Det råder dock en förståelse över att arbetet underlättas i de fall där ungdomen har en sådan skyddsfaktor, både för den sociala insatsgruppen men även för ungdomen själv som kan ha någon att falla tillbaka på när det blir jobbigt. Att däremot helt och hållet utelämna ungdomar utan skyddsfaktor är inte totalt rättvist. Ungdomar som inte har ett skyddsnett att falla tillbaka på och endast förlitar sig på sig själv, skulle kunna vara den grupp av ungdomar som är i störst behov av att bli erbjuden en insats från sociala insatsgrupper, varför detta tillvägagångssätt och prioriteringsordning ifrågasätts.

Den sista diskussionen som vi har valt att lyfta gällande huruvida teori- och tidigare forskning harmonierar med Sociala insatsgruppers arbete, handlar om den organisationsteori som lyfts tidigare under teori. Under resultat benämndes det hur Frederick Taylor, i sin teori ”The principles of scientific management”, lyfter betydelsen av ledning och organisation vilket även Sociala Insatsgrupper på Öster gör. Taylor menar att en chef bör känna av sin organisation mycket väl och att en organisation behöver en ledning som ska fungera genom att åstadkomma en lönsam, framgångsrik samt effektiv organisation. Likt detta så lyfter SIG Östers manual hur ledningen har en stark- och viktig roll i varje medverkande organisation, framförallt när det gäller samverkan.

Man kan alltså konstatera att denna organisationsteori harmonierar väl med det arbete som bedrivs i Sociala insatsgrupper på Socialtjänst Öster, men kan utifrån detta dock undra- och diskutera huruvida det ser lika ut på alla Socialtjänster runt om i staden- och landet. Taylor menar att det är ledningens handlingar som korrelerar med hur effektiv organisationen är. Detta innebär att en Socialtjänst som har en mindre fungerande ledning, kommer att utforma verksamheten på olika sätt. Faktum är att det framgår av dokument kring Sociala Insatsgrupper att verksamheten ska innebära ett strukturerat arbetssätt, vilket är ytterst viktigt i arbetet med unga kriminella. Riskerna finns dock att arbetssätten utformas på olika sätt, om chef- och ledning fungerar olika bra på olika socialtjänster. Detta kan i längden leda till att man uppnår skilda resultat för ungdomarna. Taylor menade att en chef bör känna av sin organisation mycket väl och att ledningen ska åstadkomma en lönsam, framgångsrik samt effektiv organisation. Följderna skulle alltså bli helt annorlunda om verksamheten besitter en

icke-fungerande ledning eller en chef som t.ex. har för mycket på sin tjänst för att lyckas lära känna verksamheten bra. Man kan alltså anta att det ser väldigt olika ut, utifrån organisationsteori, men man kan hoppas att det ser ut som på Socialtjänst Öster, för ungdomarna- och dess resultat skull.

7.1. Vår syn på behov av vidare forskning

Som ett avslut på det hela ämnar vi att lyfta behovet av fortsatt forskning kring ämnet avseende ungdomsbrottslighet, och än mer specifikt kring de ungdomar som uppvisar en önskan om att lämna det kriminella livet bakom sig. Det vore intressant att vidare undersöka vilka faktorer som påverkar ungdomar till att söka sig hjälp för att kunna komma ur en kriminell livsstil och att sträva efter en livsförändring. Vår analys visar en fungerande insats genom sociala insatsgrupper men det som saknades var orsakerna till att ungdomarna som blivit erbjudna insatsen, faktiskt tog emot insatsen. Det finns inte mycket information om just detta och vore därför av intresse en önskan att sådana studier genomförs, där ungdomens tankar och viljor hamnar i centrum. Under arbetets gång har det vidare påtalats mycket kring att ungdomskriminalitet är större i vissa områden, och att sociala insatsgrupper därför har sina verksamheter i sådana områden. Dessa områden beskrivs som arbetarklassområden som omfattas av kriminalitet. Om detta endast är en skildring av verkligheten eller om det faktiskt är en genomgående aspekt inom ungdomskriminaliteten hade varit intressant att fördjupa sig i, och vidare ifrågasätta hur ungdomskriminaliteten ter sig inom medelklassområden och varför denna typ av ungdomskriminalitet inte nämns i lika stor utsträckning.

8. SLUTSATS

Syftet med studien var att undersöka hur man med stöd av tidigare forskning skulle kunna förklara ett brottsligt beteende hos ungdomar. Studien ämnade även till att undersöka hur insatsen Sociala Insatsgrupper (även kallat SIG) i Malmö stad arbetar med unga som lever en kriminell livsstil. Med hjälp av den information som framkom under arbetets gång, undersöktes det hur informationen om Sociala Insatsgrupper harmonierar med tidigare forskning och teori. För att komma fram till detta valde vi att genomföra en dokumentanalys utifrån tre utvalda dokument, som alla förklarar och beskriver arbetet med Sociala insatsgrupper.

Konklusionen av det hela är att den tidigare forskning som lyfts fram kring ungdomsbrottslighet ger stöd i förklaringen av ungdomars brottsliga beteende. Forskning kring klassbakgrund har visat att subkulturer växer fram i socioekonomiskt låga områden, vilket leder till att grupp-kriminalitet utvecklas. Vidare visar forskning även att om en ungdom har flertalet andra riskfaktorer, och saknar skyddsfaktorer, så är sannolikheten stor att ett brottsligt beteende utvecklas.

Vidare dras slutsatsen att Sociala insatsgrupper är en samverkansform som strävar efter snabb förändring för individen, i mål om ett kriminalitetsfritt liv. Insatsen framstår som väl fungerande utifrån de tre analyserade dokumenten. Viktigt att poängtera, utifrån den information som framkommer, är dock att det krävs en väl fungerande ledning, för att kunna utveckla- och bibehålla en fungerande verksamhet som leder till positiva resultat, precis som Taylor (1911) lyfter i sin teori. Trots att verksamheten beskrivs som väl fungerande generellt sätt, så kan man tyda vissa nackdelar med insatsen. En av dessa är att vissa ungdomar riskerar

att “falla mellan stolarna” då det sker en viss prioritering kring vilka ungdomar som erbjuds insatsen, som kan bero på ålder eller huruvida ungdomen har någon skyddsfaktor eller ej, vilket tyder på att verksamheten beaktar den tidigare forskning som talar om risk- och skyddsfaktorer. Avslutningsvis går det att konstatera att samtliga dokument är influerade av både teorier samt tidigare forskning kring just ungdomsbrottslighet och utifrån detta kan man dra slutsatsen att Sociala insatsgruppers arbete harmonierar med teorier och tidigare forskning.

REFERENSER

- Akers, R. L. & Jennings, W. G. (2011). Social Learning Theory. Bryant, C. D. (Ed.) *The Routledge Handbook of Deviant Behavior*. London: Routledge
- Aspers, P. Corte, U. (2019). What is Qualitative in Qualitative Research. *Qualitative Sociology*. 42. 139-160. doi: 10.1007/s11133-019-9413-7. Hämtad 2020-05-10 från <https://link.springer.com/article/10.1007/s11133-019-9413-7>
- Brottsförebyggande rådet. (2009). Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling - En kunskapsinventering. Hämtad 2020-14 från https://www.bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001575/1371914736934/2009_orsaker_till_brott_bland_unga.pdf
- Brottsförebyggande rådet. (2019). Kriminalstatistik 2019: Misstänka personer, slutlig statistik. Hämtad: 2020-04-21 från https://www.bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de5304de45/1585639838563/Sammanfattning_misstankta_2019.pdf
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3. Uppl.). Stockholm: Liber AB.
- Cederberg, M./ Institutionen för Socialt arbete, Malmö Universitet. (2017). MED EN FOT INNE... att motverka rekrytering av unga till kriminella nätverk med stöd av arbetssättet social insatsgrup. Hämtad 2020-04-14 från <http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/24687/Med%20en%20fot%20inne%20.pdf;jsessionid=3C33DDC60070F1A678EFA06441319C6F?sequence=2>
- Cochran, J.K, Maskaly, J, Jones, S & Sellers, C. S. (2015). Using Structural Equations to Model Aker's Social Learning Theory With Data on Intimate Partner Violence. *Crime & Delinquency*. 1-22. doi: 10.1177/0011128715597694. Hämtad 2020-04-14 från <http://pdfs.semanticscholar.org/b3aa/86c41b9a5ec226e214a5472540b1924e547a.pdf>
- Estrada, F & Flyghed, J. (2017). *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (Fjärde upplagan). Lund: Studentlitteratur AB.
- Moffitt, T. (1993). Adolescence-Limited and Life-Course-Persistent Antisocial Behavior: A Developmental Taxonomy. *Psychological Review*, Vol. 100 (No. 4), 674-701. 0033-295X/93/53.00. Hämtad 2020-04-15 från https://ibs.colorado.edu/jessor/psych7536-805/readings/moffitt-1993_674-701.pdf
- Hilte, M. (1996). *Avvikande beteende – en sociologisk introduktion*. Malmö: Studentlitteratur.
- Hirschi, T. (2002). *Causes of Delinquency*. New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers.
- Palermo, G.B. (2009). Delinquency: Risk and protective factors. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, Vol. 53(3). 247-248. doi:10.1177/0306624X09335886. Hämtad 2020-04-15 från <https://journals-sagepub-com.proxy.mau.se/doi/pdf/10.1177/0306624X09335886>
- Pettersson, T. (2018). Sluten ungdomsvård och rätten till en ny chans. Dahlstedt, M och Lalander, P (Red.). *Manifest – För ett socialt arbete i tiden*. Lund: Studentlitteratur AB.

Scott, W. R & Davis, G.F. (2007) *Organizations and Organizing: Rational, Natural and Open Systems Perspectives*. New York: Routledge: Taylor & Francis group.

Sernhede, O. (2018). Förorten och det sociala arbetet som försvann. Dahlstedt, M och Lalander, P (Red.). *Manifest – För ett socialt arbete i tiden*. Lund: Studentlitteratur AB.

Socialstyrelsen (2009). *Barn och unga som begår brott: Handbok för Socialtjänsten*. Västerås: Edita Västra Aros AB.

Socialstyrelsen. (2020). Studier om sociala insatsgrupper – Resultatuppföljning av ungdomar i SIG och utveckling av lovande arbetsformer. Hämtad 2020-05-14 från

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-3-6691.pdf>

Taylor, W. F. (1911). THE PRINCIPLES OF SCIENTIFIC MANAGEMENT. Hämtad 2020-04-15 från <https://wps.pearsoncustom.com/wps/media/objects/2429/2487430/pdfs/taylor.pdf>

BILAGOR

Manual för Socialtjänsts Östers arbete med SIG

https://docs.google.com/document/d/15tAQf_q4iwL7ZR3QU0OKjN12gvkCl-YdI6BlAIPSKAs/edit?usp=sharing